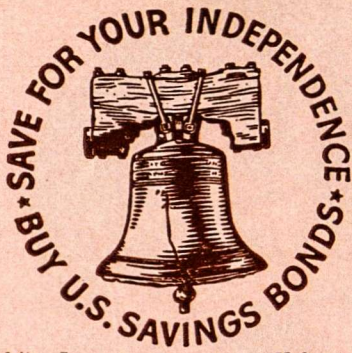

nira

1953
Nr. 1

KARYS

Pirkite Jungtinių Amerikos Valstybių Taupymo Bonus ir užtikrinkite Amerikai ir sau laisvę. Taipgi, pirkdami bonus, užtikrinsite savo sunkiai uždirbtiems pinigams saugumą ir gausite geresnį nuosimtį, negu kitur dabartiniu metu yra mokamas. Taigi, pasinaudokite šia proga ir šio vajaus metu įkeiskite savo pinigus į JAV Taupymo Bonus.

Lietuvių Radijo Draugijos PROGRAMOS

J. P. GINKUS, Direktorius

Trečiadieniais 9:30 val. vak. — WWRL 1600 kc
Oro bangomis transliuojami įvairūs visuomenės pranešimai, naujienos, muzika (vietinės žinios, parengimai: koncertai, šokiai, ir t. t. Vestuvės puotos, liūdni pranešimai).

495 Grand Street Brooklyn 11, N. Y.

Tel. EVergreen 4-7142

J. P. GINKUS AD. JEZAVITAS VALAKAS
Direktorius Muz. Dir. Pranešimų Dir.

WILLIAM J. DRAKE - DRAGŪNAS

LIETUVIS ADVOKATAS

85-03 WAREHAM PL.
JAMAICA, N. Y.
Tel. Jamaica 6-7272

Tel. EV 6-6438

M and Z AUTO COLLISION WORKS

Lietuvių specialistų collision ir auto taisymo dirbtuvė

Bodies and Fenders straightened —
Complete auto painting
D U C O Refinishing

Atliekami visi collision, dažymo ir mech. taisymo darbai.

TEPIMAS IR POLIRAVIMAS

Darbas atliekamas pigiai ir sąžiningai

J. MALDUTIS Z. ŽALIAUSKAS
1506-16 Myrtle Ave., Brooklyn, N. Y.
Tarpe Gates Ave. ir Linden St.

Laikas ir erdvė — žmogaus didžiausi priešai!
Bet turint gerą ir teisingai einantį laikrodėlį bei naudojantis naujausiomis moderniškomis priemonėmis, tas priešas yra nugalimas, sako

LAIKRODININKAS

JONAS SUTKAITIS

kuris taiso ir parduoda visų firmų laikrodžius.
449 GRAND ST., BROOKLYN 11, N. Y.
449 GRAND ST., BROOKLYN 11, N. Y.

TAUPYKITE ateičiai. Pasidėkite taupomus pinigus į CHICAGO SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION, kur kiekviena santaupa pilnai apdrausta iki \$10.000.00 — by an Agency of the United States Government.

KUR visada buvo ir yra išmokamas aukštas dividendas.

KUR pinigai buvo ir yra išmokami pagal pareikalavimą.

KUR... tamsta gali atlikti visus savo ir savo šeimos finansinius reikalus.

KUR 27 metų patyrimas užtikrina visiems saugų ir teisingą patarnavimą.

Dėl paskolų geresnėms sąlygom, perkant arba statant namą, visada pasimatykite su mumis. Mūsų turtas yra virš septynių milijonų dolerių — \$7.000.000.00.

Chicago Savings & Loan Association

Grovehill 6-7575
6236 South Western Avenue, CHICAGO, ILL.
J. PAKEL — Prezidentas

LIETUVIŠKA MAISTO KRAUTUVĖ

Čia gaunami skilandžiai, įvairios dešros, ūkiški sūriai ir kiti maisto produktai.

Užsakius telefonu, produktai pristatomi į namus

Savininkai

ONA ir ANTANAS KAUNAI

52 Hudson Avenue
BROOKLYN, N. Y.
Tel. UL 8-7821

KARYS

PASAULIO LIETUVIŲ KARIŲ MĖNESINIS ŽURNALAS

Redaguoja: Dom. Penikas, Br. Aušrotas ir Sim. Urbonas. Leidžia KARIO leidykla. Prenumerata: metams 4 dol., pusb. — \$2.50, atsk. nr. 45c. Adresas 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y., Spausdinamas Tėvų Pranciškonų spaustuvėje, 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y. Redakcijos telef.: GL 6-1658, tik nuo 6 val. vakare.

THE WARRIOR

magazine for the veterans of Lithuanian descent and for Lithuanians in the wide world. Published monthly by "KARYS", 680 Bushwick Avenue, Brooklyn 21, N. Y. Subscription \$4.00 per year. Single copy 45 cents. Entered as second-class matter at the Post Office Brooklyn, N. Y. OFFICE OF PUBLICATION: 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y.

Nr. 1 (1283)

1953 M. SAUSIS - JANUARY

ĮSTEIGTAS 1919 M.

MINDAUGAS LIETUVOS IŠGELBĖTOJAS

Mūsų tauta amžių bėgyje turėjusi daug kritiškų dienų. Vienas pirmųjų, istorijai žinomų, kritiškų laikotarpių buvo XII-sis amž. Tuo metu Lietuva buvo susiskaldžiusi į daugelį mažų kunigaikštijų, kurių kunigaikščiai dargi dažnai ir tarp savęs

KETVIRTI METAI

Šiuo numeriu KARYS įžengia į ketvirtus metus šioje šalyje. Jo pirmasis numeris išėjo 1950 metais lapkričio mėnesį Lietuvos Kariuomenės Šventės proga. Norime tikėti, kad tuo, palyginti, ilgoku KARIO nužengtu šiame krašte keliu džiaugiamės ne mes vieni, atseit — tie, kurie jį numeris po numerio stumiamo pirmyn, bet ir visi jo skaitytojai bei bičiuliai — rėmėjai, kurie savo uolumu padeda mums tame nelengvame darbe. Juk šion šalin naujai atvykusiųjų, vietinių mėgstamu "dypukų" vardu vadina-mų, buvo nemaža mėginimų sukurti naują spaudos organą, bet tik vienintelis KARYS, tas brangių mūsų praeities tradicijų poselėtojas, čia atsikūręs dar šiaip taip laikosi. Ir jis laikosi tik "per vargus ir pasišventimą", anot poeto žodžių.

Nauji metai, naujos bėdos, bet jei jau į ketvirtus metus įkabinome, privalome pajusti pareigą šio žurnalo gyvybę ir toliau palaikyti. Juk šiuo tragišku laikotarpiu esame visi kariai, ar kurie anksčiau nešiojome uniformas, ar jų neturėjome, visi esame kariai savo pavergtos

(Nukelta į 6 psl.)

T. VIKT. GIDŽIŪNAS, O.F.M.

kovėsi. Dar X ir XI-me amž. rusai pradėjo užpuldinėti lietuviškąjį Padauguvį, ir net užvaldė Gardino sritis. XIII-me amž. Livonijoje ir Prūsuoje įsikūrė du galingi kryžiuočių ordina. Jie pavergė lietuviams giminius, bet savo organizuotos valstybės iki tol nesukūrusius, latvius ir prūsus ir pradėjo grąsinti Lietuvai.

Pavojui artėjant Lietuvoje iškilo gabus kunigaikštis Mindaugas, kuris sumanė įkurti vieningą Lietuvos valstybę. Jis pašalino smulkius kunigaikščius, neišskirdamas nė savo giminių, nes tik tokiu būdu buvo galima sujungti kraštą. Paėmus vienam valdovui į rankas visos Lietuvos valdžią, ir Lietuvos prestižas greitai pakilo. Sumanaus politikos Mindaugo valdoma ir gabių karo vadų ginama Lietuva pasidarė ne tik atspari prieš puolimams, bet ir jiems patiems darėsi pavojinga. Jungtinė Lietuvos kariuomenė 1236 m. ties Šiauliais ir 1260 m. prie Durbės ežero visiškai sumušė kryžiuočius. Netrukus lietuviai atsiėmė ir rusų užgrobtas Gardino sritis, net ir patys ėmė daryti sėkmingus žygius į svetimas šalis.

Šios didžios Mindaugo minties nesuprato jo pašalintieji kuni-

gaikščiai. Jie, degdami kerštu, susidėję su rusais ir Livonijos ordinu, ruošėsi pražudyti ne tik Mindaugą, bet ir pačią Lietuvą, suskaldydami ją vėl į mažas kunigaikštijas. Mindaugas tačiau laiku suprato artėjantį pavojų ir būdamas sumanus politikas be karo sugriovė jų planus.

Livonijos ordinas turėjo misiją apkrikštyti iki tol sename tikėjime pasilikusias lietuvių gimines, dėl to jis norėjo užkariauti Lietuvą, kad pavergęs ją galėtų atlikti savo misiją. Mindaugas gi, norėdamas išjungti ordiną iš savo priešų sąjungos, pasisiūlė priimti krikštą ir savame krašte įvesti Katalikų tikėjimą. Matydamas nuoširdų Lietuvos valdovo norą krikštytis, Livonijos magistras pasitraukė iš sąjungos ir ėmė remti Mindaugą. Sąjungininkai gi, Livonijos ordinui pasitraukus, labai susilpnėjo ir tapo visai nebepavojingi.

Mindaugas, pasukęs į katalikybę, ir pačią Lietuvą norėjo sutvarkyti viduramžių valstybių pavyzdžiu. Pirmiausia jis priėmė krikštą, o po krikšto sumanė tapti Lietuvos karaliumi, kad tuo būdu įvestų Lietuvą į krikščioniškosios anų dienų imperijos valstybių šeimą. Popiežiui leidus, 1253 m. buvo ap-

vainikuotas karaliumi. Kai gudrus politikas, Mindaugas nenorėjo nuo kitų priklausyti, dėl to jis Lietuvą pavedė šv. Petro nuosavybėn, kad jai atsidūrus pavojuje susilauktų Apaštalų Sosto pagalbos. Ir iš tikrųjų, popiežius savo laiškuose ragino Livonijos ordiną ginti nuo netikinčiųjų Lietuvos karalių. Kadangi jam rūpėjo, kad ir po jo mirties Lietuva pasiliktų vieninga, dėl to iš anksto jis pasirūpino popiežiaus leidimą vainikuoti Lietuvos karaliumi vieną iš savo sūnų.

Tai darydamas, Mindaugas įsipareigojo visoje Lietuvoje įvesti Katalikų tikėjimą. Kuriant pirmąją vyskupiją, ji galėjo būti įjungta į Livonijos arkivyskupiją. To vengdamas jis pasirūpino popiežiaus leidimą, kad Lietuvos vyskupija tiesioginiai priklausytų nuo Romos, kad Rygos metropolitas neturėtų jokios įtakos Lietuvos Bažnyčiai. Čia, iš tikrųjų, reikia stebėtis Mindaugo sumanumu, kuris, vos priėmęs krikštą, taip gerai orientavosi krikščioniškųjų valstybių politikos santvarkoje ir bažnytinėje anų laikų teisėje, tuo tarpu kai vėlesnieji Lietuvos valdovai šio sugebėjimo neparodė.

Lietuvos valstybės kūrimo darbas jau buvo baigtas, reikėjo tik jį patvariai tęsti. Nėra tad nė abejonės, kad ant tokių tvirtų pagrindų sukurta Lietuvos valstybė būtų sugebėjusi nugalėti visus Lietuvos priešus. Ne tik būtų išlaikiusi visas jai priklausančias sritis, bet taip pat būtų galėjusi ir patį Vokiečių ordiną, kaip netekusį prasmės egzistuoti, išstumti iš Prūsų ir Livonijos, o tada ir vėlyvesnieji istorijos įvykiai būtų nuriedėję netaip žalinga Lietuvai kryptimi.

Visus pasaulinio mąsto Mindaugo laimėjimus sugriovė jo priešų kerštas. 1263 m. jie nužudė Mindaugą ir jojo vaikus. Iš visų Mindaugo laimėjimų pa-

KLAIPĖDOS KRAŠTO ATGAVIMO SUKAKTIS

Sausio 15 d. sukako lygiai trisdešimt metų, kai Klaipėdos Kraštas gyventojų sukilimu pakeitė ligi toj buvusį statusą ir pareiškė norą jungtis prie savo branduolio — nepriklausomos Lietuvos respublikos. Ši sukaktis mums yra lygiai brangi, kaip ir Vasario 16-ji: Šešioliktoji atkūrė Lietuvos valstybę, o Sausio 16-ji — tai Lietuvos valstybei prakirto langą į platųjį pasaulį.

Klaipėdos Kraštas, nors ilgus amžius nešė vokiškąjį okupacijos jungą, savo gyventojų dauguma išliko perdėm lietuviškas. Ne tik jis, bet ir nemaži plotai už Nemuno į pietvakarius buvo iš seno lietuvių apgyventa žemė. Atrodė, kad po pirmojo pasaulinio karo, esantiems rytuose ir vakaruose Lietuvos žemes pasidalijusiems grobikams žlugus, gi pačiai Lietuvai pasiskelbus nepriklausoma valsty-

liko tik vieningos Lietuvos valstybės mintis, kuri išgelbėjo Lietuvą nuo pražūties. Nors po Mindaugo mirties ir kilo sumišimas, bet po 40 m. Lietuvą vėl pavyko sujungti vieno kunigaikščio valdžioje, dėl to ji pajėgė atsispirti prieš visus Vokiečių ordino puolimus.

Iš to, kas čia suglaustai pasakyta, išeitų, kad Mindaugas, sujungdamas Lietuvą, išgelbėjo ją nuo to likimo, kurio susilaukė prūsai ir latviai. Neveltui tad mes ir gerbiame pirmąjį Lietuvos karalių, neveltui jo paveikslais puošiame savo sales ir laikraščių bei žurnalų skiltis ir savo kariuomenės pulkus vadiname Mindaugo vardu. Prieš porą metų mes šventėme 700 m. Lietuvos Krikšto sukaktį, o už 10-ties m. minėsim 700 m. nuo pirmojo mūsų karaliaus mirties. Jis yra vertas tautos pagarbos, nes jis išgelbėjo Lietuvą pačioje josios istorijos pradžioje.

be, lietuviškasis Klaipėdos Kraštas ir vadinamoji Mažoji Lietuva iš už Nemuno be jokių komplikacijų privalėjo įsijungti į Lietuvos valstybės organizmą. Bet išėjo kitaip.

Alijantai, kurie po karo braižė anuometinį Europos valstybių žemėlapi, už Nemuno esančią Mažąją Lietuvą paliko be jokių sąlygų karą pralaimėjusiai Vokietijai, o Klaipėdos Krašto likimą kuriam laikui paliko neišspręstą ir pavedė taip vadina- mų keturių signatarų — Prancūzijos, Anglijos, Italijos ir Japonijos — globai. Tų signatarų tarpe Prancūzija vaidino vyriausią vaidmenį.

Lietuva, kaip vienintelis teisingas pretendentas, reikalavo kuo greičiau kraštą priskirti jai. Oficiali nuomonė tokia ir buvo: kraštas priklauso Lietuvai ir jai jis būsiąs tam tikromis sąlygomis atiduotas. Bet užkulysiuose buvo pinamos kitokios kombinacijos. 1922 metais kažkieno Alijantams buvo pakišta nuomonė, jog geriausia Klaipėdos Kraštą padaryti tarptautine teritorija, o į to krašto prižiūrėtojus - globėjus prancūzams pradėjo pirštis lenkai. Nors Alijantai savo nuomonės nesku- bėjo pareikšti, bet rudenop tokie negeistini gandai pradėjo labiau garseti.

Klaipėdos Krašto gyventojus, kurie pageidavo susijungimo su Lietuvos respublika, beplintą jiems nepageidaujami gandai erzino. Ryškesniuose protuose kilo mintis išspręsti savo krašto likimą patiems. Susitvėrė krašto miestuose ir kaimuose Gelbėjimo Komitetai. Pradėjo reikštis nepasitenkinimas tuo metu buvusia krašte prancūzų administracija. Aiškiai ryškėjo sukilimo mintis, tik dėl stokos sugebančių tai įvykdyti vadų vis nebuvo skubama pradėti. Vietiniai vadai kreipėsi į Didžiosios Lietuvos brolius, kad (Nukelta į 22 psl.)

O SKAMBINK PER AMŽIUS VAIKAMS LIETUVOS...

GEN. P. PLECHAVIČIAUS KALBA, PASAKYTA 1952 M. LAPKRIČIO 23 D., L. KARIUOMENĖS ŠVENTĖS MINEJIME NEW YORKE

Brangūs tautiečiai!

1918 metais vasario mėn. 16 dieną būrelis didžiųjų Lietuvos patriotų mūsų sostinėje Vilniuje paskelbė pasauliui, kad Lietuva vėl atkuriamą Nepriklausomą Demokratine Respublika. Šiuo aktu buvo sulaužyta paskutinė grandis retežių, kuriais Lietuva ir lietuvių tauta buvo sukaustyta daugiau 120 metų.

Šis drąsus ir kilnus žygis buvo paskatintas kilnaus Amerikos Prezidento Wilson'o žinomos 14-os punktų laisvės deklaracijos: kiekviena tauta turi teisę pati save valdytis.

Tuo laiku Lietuva dar buvo okupuota vokiečių kariuomenės ir kraštas kentė spaudą, badą, skurdą. Daug sodybų buvo sudeginta, gyvas inventorius rekvizuotas. Ūkininkai apiplėšti, žemė apieista. Miestelėnai nuskurę ir išbadėję.

Rudenio, dėka kilusios Vokietijoje revoliucijos, vokiečių armija pradėjo trauktis iš Rusijos ir Lietuvos. Pasidarė tuštuma, į kurią liejosi išbadėjusi komunistų raudonoji banga. Krašto vaizdas atrodė baisiai niūriai. Vokiečiams pasitraukus, nebeliko jokios valdžios. Valsčiuose ir miestuose buvo sudaromi komitetai, organizuojama milicija, bet ką galėjo padaryti beginkliai žmonės?! Krašte slautė ne tik nedateklūs, lygus badai, bet ir banditų gaujos, susidariusios iš visokio tamsaus ir kriminalinio elemento. Raudonųjų agentai skverbėsi į komitetus, grasinimais ir teroru versdami padoriuosius žmones juos apieisti.

Vilniuje paskubomis buvo sudaryta laikinoji Lietuvos valdžia, kuri pamatė, kad Nepriklausomybės Aktas neišgelbės lietuvių tautos nuo naujos ir dar baisesnės vergijos. Tuolaikinis Ministeris Pirmininkas a. a. Mykolas Šleževičius karštais iš širdies gilumos Lietuvos patrioto žodžiais kreipėsi į Lietuvos žmones, ragindamas stoti savanoriais ginti Lietuvos Laisvę ir Nepriklausomybę.

Vyrai, jaunuoliai ir seniai, metę savo darbus, savo namus ir šeimas, kas raitas, kas pėsčias, skubėjo į besitveriančius pulkus bei rinktinės, kad savo krūtinėmis pastotų kelią aziatų ordoms, nešančioms badą, skurdą ir vergiją. Lietuvis apsisprendė, kad geriau žūti kovos

lauke, negu vėl tapti Maskvos raudonųjų burliokų vergu.

Nežiūrint, kad buvo didelis trūkumas prityrusių karininkų, kad nebuvo tinkamų patalpų, kad nebuvo aprangos, kad didelis buvo trūkumas maisto, kad nebuvo tinkamų ginklų, — per trumpą laiką buvo sudaryti pulkai ir rinktinės, ir mažai apmokyti kariai buvo mesti į mūšį prieš daug skaitlingesni priešą. Tie vyrai — Nepriklausomybės kovų savanoriai, silpnai ginkluoti, pusplikiai, pusbasiai, ir daž-

dirbtus pinigus siuntė giminėms, pirkto Laisvės lakštus ir tuo būdu daug kraujo illejo į silpną Lietuvos kūną. Garbė jiems privalo likti amžinai!

Per trumpą laiką Lietuvos vaizdas pasikeitė: įvestas savo pastovus pinigas, sudegintos sodybos atstatytos, pravesta žemės reforma, sutvarkyti keliai, geležinkeliai ir tiltai, pristatyta ligoninių, mokyklų, pieninių. Miestuose ir miesteliuose išaugo gražūs, moderniškai namai. Įvestas privalomas pradžios mokslas. Turėjome šias augštasias mokyklas: du universitetus, Žemės Ūkio Akademiją, Veterinarijos Akademiją, Pedagogikos Institutą, Komercijos Institutą, Kūno Kultūros Akademiją, Meno Akademiją, Muzikos Akademiją ir t.t., kurios išmokslino kraštui reikalingus specialistus. Amatų mokyklos davė gerų amatininkų. Turėjome savo operą, dramą ir baletą. Visoje Lietuvoje buvo 16 nuolatinųjų teatrų, lengvai prieinamų mūsų liaudžiai. Turėjome gražių bibliotekų, meno galeriją, etnografijos muziejų... Žodžiu, tas mažas mūsų kraštas, neturintis gamtos turtų, greit pavijo vakarų kultūringus kraštus. Užsienio atstovai stebėjosi mūsų žmonių darbštumu ir didele pažanga visose srityse.

Lietuvis atsiduso ir dirbo iš peties savo šeimos ir savo Tėvynės labui. Lietuvos vaizdas, tarsi magiškos lazdelės mostelėjimu, pasikeitė.

Iškilmų proga Karo Muzėjaus sodelyje, kur ilsisi nežinomojo Lietuvos kario kūnas, klausėmės garsų Laisvės Varpo, kurį mums padovanojo mūsų broliai, Amerikos lietuviai. Bet laikui slenkant, pamiršome tame varpe įrašytus žodžius:

SKAMBINK PER AMŽIUS
VAIKAMS LIETUVOS,
TAS LAISVĖS NEVERTAS,
KAS NEGINA JOS.

Mūsų mažame žemdirbių krašte atsirado daugybė partijų ir partijėlių, ir daugumos šviesuolių energija tapo eikvojama daugiau politinėms rietenoms, negu krašto ir žmonių gerovės darbu. Mat, nenorėjome atsilikti nuo kitų, taip vadinamų demokratiškų šalių. Užmiršome, kad demokratiškai galvoti ir valdytis negalima išmokti per

Gen. P. Plechavičius kalba

nai alkani, bet stiprūs savo dvasia ir pasiryžimu nugalėjo daug skaitlingesnius priešus ir ginklų atstatė Laisvą ir Nepriklausomą Lietuvą.

Šiandieną sukako 34-eri metai, kaip tapo atkurta Lietuvos Kariuomenė. Šiandieną kiekvienas tikras lietuvis prisimena tuos laikus ir tą antžmogišką pasiaukavimą visos mūsų tautos dėl savo krašto laisvės.

Lietuvos Kariuomenės Šventės proga sveikinu visus karius, partizanus ir šaulius, kur jie bebūtų, ir linkiu sulaukti Laisvos ir Nepriklausomos Lietuvos.

Mūsų broliai, Amerikos lietuviai, visomis išgalėmis rėmė mūsų kovas dėl Nepriklausomybės. Jie darė viską, kas buvo jų jėgose, kad jų tėvų bei bočių kraštas atsistotų ant savo tvirtų kojų. Savo sunkiai už-

vieną naktį. Užmiršome, kad mūsų pašonėje tyko žiaurus žvėris — rusų komunizmas, kuris mus gali praryti kiekvieną valandą.

Nenoriu šiandien užtemdinti šios šventės paminėjimo 1926-tų metų gruodžio 17-os dienos įvykiams, kurių didžiausiu kaltininku buvau aš. Bet, palikdamas tą visą reikalą spręsti mūsų istorikams, noriu pareikšti jums mano tuolaikinį ir šiandieninį įsitikinimą, kad tada stovėjome ant bedugnės krašto. Senam kariui pakelti ranką prieš savo vyriausybę yra lygu mirčiai, ir jūs, mano mieli tautiečiai, turite suprasti, kad aš griebiausi to žygio tik Tėvynės ir mūsų tautos meilės dėliai.

Tuoj jūs išgirsite, kaip ne tik mūsų tėvynės sūnūs, užsikirtę pseudo-demokratizmu, bet ir dar likęs laisvas pasaulis ir dabar dar tebe serga ta baisia liga.

Iš griuvusių buvusių imperijų atsikūrė laisvos valstybės: Suomija, Estija, Latvija, Lietuva, Lenkija, Čeko-Slovakija, kurios per trumpą savo laisvo gyvavimo laikotarpį įrodė pasauliui, kad yra vertos laisvo ir nepriklausomo gyvenimo.

Kur jos šiandien?! Tik viena Suomija, apiplėšta ir išprievartauta, dar laikosi šalia naujai sukurtos imperijos, imperijos vergų, imperijos bado ir skurdo. Tos imperijos vadas Stalinas paskelbė lozungą: "mirusiems laisvė, gyviems vergija". Per trumpą laiką badu ir čekistų kulkomis jis nuvarė į aną pasaulį daugiau 30 milijonų rusų tautos žmonių. O ką gi į tai pasakė laisvasis pasaulis? Nagi, nieko! Užmezgė su tuo banditu biznelius, pirkto vergų prakaitu ir krauju pagamintas gėrybes ir spaudė banditų rankas, aplaistytas krauju nekaltų žmonių.

Tokiai būklei esant pasaulyje, 1933 metais Vokietijoje atsirado kitas "imperatorius", būtent, buvęs pirmojo pasaulinio karo grandinis Adolfas Hitleris, kuris, matydamas vakarų demokratijų ištižimą, spjovė į visus sutartis ir taipogi panorėjo užvaldyti pasaulį.

Kaip tai reagavo Aliantai? Nagi, užuot sudraudus tą berną ir būsimą banditą, skraidė pas jį ir davė jam viską, ką tik jis norėjo, tik, aišku, ne savo, bet svetimą. Paaukavo Austriją, Čekoslovakiją, mūsų Klaipėdos kraštą. Kad užmaskavus tuos tegėdiškus žygius, buvo skelbiama, girdi, tas viskas daroma tam, kad lūtų taika.

Tos visos nuolaidos kaip tik pasiūlymo ne išvegnimui, turiu pareikšti, mažo karo, bet sukūrimui

buvusio baisaus 2-jo pasaulinio karo.

Į Aliantų nuolaidumą buvo žiūrima kaip į jų silpnumą ir abu banditai, Stalinas ir Hitleris, susitarę likvidavo Lietuvą, Latviją, Estiją ir Lenkiją, o Suomiją apiplėšė iki siūlo. Hitlerio disciplinuoti vyrukai vienu smūgiu sulikvidavo Europos kultūros ir demokratijos lopšį — Prancūziją ir išmetė už la Manšo anglus. Stalinas, atsidėkodamas savo sėbrui Hitleriui, išsijuosęs talkininkavo, pristatydamas maisto, žaliavų ir skysto kuro, kad tik Hitleris kuo greičiausiai sumaltų į pelenus Angliją.

Pažvelkime dabar, kas darėsi mūsų Tėvynėje tuo laiku. Stalinas su Hitleriu pasidalino Lenkiją, o mūsų Vilnių Stalinas pasiūlė ir pareikalavo sudaryti taip vadinamą savitarpinės pagalbos paktą. Mūsų tuolaikinė valdžia buvo skaitoma tautininkų valdžia, bet tikrumoje buvo koalicionis Ministerių Kabinetas: užsienio reikalų ministeriją valdė krikščionys-demokratai; žemės ūkio — liaudininkas; teisingumo — liaudininkas; vidaus reikalų — liaudininkams artimas žmogus; Lietuvos Banko valdytoju buvo socialdemokratas; Pieno Centras, Maisto Bendrovė, Lietūkis ir kitos ūkinės bendrovės buvo liaudininkų rankose. Kaip matome, tik iškaba buvo tautininkų. Lietuvų, ypatingai šviesuolių pasiilgimas Vilniaus buvo didelis ir Lietuvos valdžia sutiko paimti Vilnių ir išleisti rusų įgulas į mūsų Tėvynę. Kaip šiandieną matau vaizdą Vytauto prospekte Kaune. Žygiuoja šančių fabriku darbininkai su savo direktoriais priešakyje prie rusų atstovybės dėkoti už Vilniaus atidavimą. Veidai linksmi. Stoviu aš ant šaligatvio, žiūriu į tas minias ir man rodos, kad čia eina bepročių minia. Sugrįžęs į viešbutį, užrašiau savo dienynan: "Atgavome Vilnių, bet pardavėme Lietuvą, ir dar savo valia." Sveikai galvojant, buvo aišku, kad katastrofos neišvengsime, bet buvo baisu, kad kurko pagamintą kilpą patys užsėdėjome sau ant kaklo. Visos strateginiai svarbios vietos buvo užimtos rusų kariuomenės dalinių. Neįgali trukus, rusų komunistai sugalvojo neva jų kareivių žudymus bei kankinimus ir įteikė Lietuvos valdžiai u tmatumą.

Užuot ultimatumą atmetus ir pasiūlymus ginku, jis buvo priimtas ir Lietuvą galutinai užpylė aziatų bangos. Dar ir šiandieną yra žmonių, kurie tvirtina, kad nereikėjo priešintis, nes, girdi, visvien rusai būtų mus sumušę. Bet kur

S A P N O V I E Š N I A

Tolimos praeities miglose,
Kaip svajonių geroji dvasia,
Tu dažnai pasirodžius sapne,
Kalbini ir vilioji mane.

Vėl mums ošia gimtines šilai,
Vėl nuo ežero grįžtam vėlai,
Vėl birželio nakties tyloje
Jungia mus bendro džiaugsmo gija.

Vėl mus sveikina ryto žara,
Ir kaip ašara meilė tyra
Glamonėja dirvas, takelius,
Ir sodybas, ir klonius žalius.

Bet... nubudęs tik skausmą juntu.
Ir veltui šaukiu, klausiu:—Kur tu?...
Man pagrobė tave nežinia,
Ir likai man tik sapno viešnia.

Bet viešėk pas mane kuo dažniau,
Nors aš tavo kelių nežinau;
Ar jie eina iš mūsų namų,
Ar iš šiaurės rytų tolimų...

~~~~~
garbė, kur testamentas ateinančioms kartoms?!!!

Iš Ministerių Kabineto narių tik vienas K. A. Ministeris generolas Musteikis buvo už pasipriešinimą, gi kiti dejavo, girdi, sugriauš pie-nines, sudegins sodybas ir t.t. Užuot gintis iki paskutinių išgali ir visai valdžiai pasitraukti į užsienius, tik vienas Respublikos Prezidentas apledo kraštą, ir tai dar be prideriančios jam, kaip prezidentui, apsaugos ir prideriančios pagarbos.

Stalino ir Hitlerio draugystė neįgali truko. Kaip žinome, du banditai dažniausiai iš pavydo, arba dė. apiplėšto turto pasidalinimo, susipyksta. Taip atsitiko ir su paminėtais tipais. Hitleris, neskelbdamas iš anksto karo, 22 birželio 1941 metais smogė savo vakarykščiam sėbrui, ir "nenugalimoji" raudonoji armija, kaip vulkano lava, pasipylė rytų link.

Ne būriai bei kuopos, bet ištisi armijų korpusai rusų tautos sūnų, manydami, kad atėjo išsilaisvinimo valanda iš žvėriško bolševikų režimo, pereidavo pas priešą. Bet Hitleris, apsvaigęs savo laimėjimais ir neapykanta prieš visus ir viską, žvėriškai rusų belaisvius naikino.

Sveikai galvojant atrodytų, kad vakarų demokratijos turėjo tik patrinti rankas ir skubiai pačios ginkluotis, leidžiant tiems banditams nuleisti vienas kitam kraują, bet atsitiko kitaip. Dėdė Samas,

kiek išgalėdamas, pradėjo remti Staliną ir siuntė jam begales įvairių ginklų, tūkstančius lėktuvų, tankų, kariuomenės aprangos, maisto, karo laivų ir tokiu būdu neįžvelgdami į ateitį amerikoniškai užaugino ir sustiprino sau naują priešą.

Atrodė, viskas labai juokingai, jeigu nebūtų taip tragiška. Dėka nevykusios politikos, pasaulis atsидūrė ant bedugnės krašto. Patys 2-o pasaulinio karo laimėtojai atvedė aziatus ant Elbės krantų, patys atvedė komunistus į Kiniją ir dabar stovi prieš tą milžiną, kuris faktinai turi tik molio kojas, ir džiugina save taikos šūkiu. Pasirodo, kad velionio Chamberlain'o šešėlis su skėčiu vis dar slankioja po pasaulį. Nesvarbu, kad jau apie vieną milijardą valdo Kremlius, nesvarbu, kad žudomi nekalti žmonės ne tūkstančiais, bet milijonais, nesvarbu, kad tie šimtai milijonų žmonių maldauja pagalbos, — svarbu, kad būtų taika. Paminėta didžio Amerikos prezidento Linkolno žodžiai, kad, esant pasaulyje vergijai, negali būti taikos.

Yra dar naivų politikų laisvajame pasaulyje, kurie mano, kad pavergtieji Stalino vergai vieną dieną sukils ir nusimes vergijos pančius. Tokiems ponams aš galiu tik vieną pasakyti, būtent, pamėginti tenai nuvykti ir pabandyti padaryti revoliuciją.

Tie naivūs politikai ir šiandieną džiugina save, kad vieną gražią dieną "tėvelis ir mokytojas" Stalinas nukeliaus pas Abraomą ir tada viskas raudonojoje Rusijoje pasikeis.

Neskaitau save pranašu, bet pažįstu komunistus truputį geriau už tuos ponus ir su šimtu nuosimčių tikrumu galiu pasakyti, kad niekas tenai nepasikeis, tik kelių šimtų komunistų vadų ir vadelių galvos nulėks.

Panašūs politikai 1920 metais tvirtino, kad greit mirs Leninas ir su jo mirtimi Rusijoje komunizmas pasikeis gerojone pusėn.

Nenorima matyti ir kalbėti apie tą, kas darosi pavergtuose kraštuose, kur smurtu ir istorijoje negirdėtu brutalumu sudaromos milijoninės vergų armijos. Matomai norima susilaukti to momento, kad, kaip 1920 metais, "tautų tėvas ir mokytojas" paduos savo išbadėjusiems vargams komandą: "draugai, skubėkite ten, kur laukai banguoja", o jo dvaro rašeiva Ilja Erenburg pridės: "visos moterys ir merginos jūsų".

Laisvasis pasaulis visai prarado garbės pajautimą, sėdima už vieno stalo su banditais ir žmogžudžiais ir leidžiama jiems įžeidinėti save. Dvidešimto amžiaus chamas su keliais dešėtkais padėjėjų nori sugriauti šimtų metų civilizaciją ir kultūrą ir visą pasaulį pavergti, o laisvasis pasaulis vis dar neišdrįsta pasakyti: "gana". Neišdrįsta pasakyti pavergtiems šimtams milijonų: "būsitė laisvi". Mat, nenorima už-

GEN. P. PLECHAVIČIUS
1928 m., kada buvo gen. št. pulkininko laipsnyje ir ėjo Gen. Štabo Viršininko pareigas.

rūstinti "tautų tėvo ir mokytojo", ir vis dar naiviai tikima, kad vieną gražią dieną iš velnio pasidarys angelas.

Greit bus 8 metai, kaip baigėsi 2-asis pasaulinis karas, ir dar nėra taikos. Nesudarytos taikos sutartys su Vokietija ir su Austrija. Kodėl? Todėl, kad Stalinas nenori taikos. Jis nenori taikos, bet šiandieną jis dar bijo karo. Jis nori alinti laisvąjį pasaulį ir mėgina jį griauti mažais karais ir iš vidaus.

Laisvame pasaulyje visokie salon-komunistai stengiasi įtikinti žmones, kad raudonoji Rusija yra milžinas, kurį sunku nugalėti. Laiks nuo laiko spaudro pasirodo straipsnių ir straipsnelių, kuriuose aprašomas milžiniškas komunistinės Rusijos pasiruošimas, gamyba visokių baisių ginklų ir t.t. ir t.t. Tokiais straipsniais norima pasiekti vieno tikslo, būtent, kad laisvosios tautos kristų į defetizmą.

Aišku, kad tenai dieną ir naktį kalami ginklai, kad ruošiamos milžiniškos armijos, bet kodėl nerašoma, kad tas milžinas turi molio kojas. Kodėl nerašoma tai, kad pačioje Rusijoje tik apie 6% yra komunistų partijos narių, bet ir tų dauguma "ridikai", t. y. iš viršaus raudoni, o viduje balti. Kodėl nerašoma, kad ne tik pavergtųjų kraštų žmonės, bet ir pačios Rusijos gyventojai laukia karo, kuris juos išgelbėtų iš vergijos, skurdo ir bado.

Kodėl nerašoma, kad dešėtkai milijonų Stalino vergų koncentracijos stovyklose, iškankintų ir pusgyvių, savo sudžiūvusiomis lūpomis meldžia Dievą, kad ant jų būtų mesta atominė bomba ir užsibaigtų jų kančios.

Viso pasaulio akys yra nukreiptos į šį kraštą, kuris tik vienas gali išgelbėti pasaulį nuo baisios katastrofos ir vergijos.

Kad ir didelė likimo ironija, bet šiandieną geriausiais pagalbininkais gali būti vakarykščiai priešai, būtent:—Vokietija ir Japonija. Tik tos dvi tautos ir turkų tauta dar turi savyje užtektinai energijos ir noro gyventi... Į jas ir į pavergtų tautų emigrantus ir turi būti atkreiptas didžiausias dėmesys, organizuojant laisvąjį pasaulį kovai su 20-to amžiaus rykšte ir bizūnu.

Nemanykite, brangūs tautiečiai, kad šiam kraštui negresia pavojus. Šiandieną, kada gali būti pavartotos atominės bombos, kada atstumai ir vandenynai nebelošia didelio vaidmens, — yra didelis pavojus susilaukti karo šio pasaulio pusrutulyje. Kadangi čia dauguma pramonės ir žmonių yra sukoncentruota dideliuose centruose, tai perkėlimas karo į šį kraštą turėtų katastrofiškas pasekas. Kitais žodžiais tariant, "nereikia vilko laukti namuose, bet reikia eiti miškan jį sudoroti".

Tik sunaikinus Kremliaus satrapų saujelę, pasaulyje įsviespataus taika, ramybė, gerbūvis ir žmoniškumas.

Brangūs tautiečiai! Nemanykite, kad mums ir mūsų kenčiančiai Tėvynei laisvę kas nors dovanos. Ją turėsime atpirkti mūsų pačių krauju.

Mūsų tautos sūnūs Tėvyneje dar veda žūtbūtinę kovą, bet jų eilės tirpsta ir greit jie visi bus išžudyti.

Vardan žuvusių ir žūstančių mūsų brolių ir seserų, kviečiu jus vienybėn ir į kovą už Lietuvos laisvę.

MIRŠTU, KAD JŪS GYVENTUMĖT...

LIETUVOS KARIUOMENĖS ŠVENTĖ CHICAGOJE

Š. m. lapkričio 23 d. Čikagos "Ramuovės" skyrius minėjo tradicinę Lietuvos kariuomenės atkūrimo dieną.

Šventė prasidėjo pamaldomis, kurios įvyko šv. Kryžiaus bažnyčioje. Gerokai prieš pamaldų pradžią bažnyčion pradėjo rinktis žmonės, kurių kas minutę gausėjo.

Kai bažnyčios suolai, apie 2000 sėdimų vietų, jau buvo užimti, zakristijos duryse pasirodė prel. Linus liturginiuose rūbuose ir žengė prie altoriaus, kuris skendėjo gėlių ir šviesų jūroje. Gerb. prelatą lydėjo kunigai: Neverauskas, Paukštys. Šv. Mišių metu giedojo p. Sodeikos choras mišias ir maldą už tėvynę. Bažnyčios skliautais nuskambėjo ir solo — D. Stankaitytė giedojo sopranu Ave Maria.

Šv. Mišių viduryje į sakyklą ili-po kun. Stašys. Jis drožė pamokslą, nuolat užakcentuodamas atskirus pasakymus: "Pasaulis, pamyneš laisvę ir teisingumą, negali turėti ramybės. Šių dienų žmonija yra nuolatiniėje kovoje už didžiuosius principus ir mes privalome jungtis į šią garbingą kovą".

Pamaldas užbaigė Tautos Himnų, kuriį jausmingai sugiedojo visi esantieji bažnyčioje.

Antroji šventės dalis įvyko Bridgeporte, Lietuvių Auditorijos salėje, tuoj po pamaldų 12 val.

Atsidiariusioje scenoje stovėjo vyrų choras su chorvedžiu Br. Jonuš priešakyje. Scenos gilumą puošė kokių 4 metrų dydžio Vyčio Kryžiaus ženklas. Dekoracija, jos spalvos — pilka, raudona, juoda — ryškino didybę, kaupė rimtį ir skausmą (dekoruota dailininko V. Vijeikio). Scenoje tuoj pasirodė ir programos dalies vadovas: ramių, griežtų veido bruožų karys pulk. Naujokas. Jis pakvietė programą pradėti malda už žuvusius karius, kurią sugiedojo vyrų choras. Visų galvos nulinko maldai. Šventės dalyviai mintimis atlanė partizanų ir už Lietuvos laisvę kritusių karių kapus, ant kurių šiandien neturi teisės sužydėti gėlės...

Ilgos susikaupimo tylą nutraukė pulk. Naujokas. Jis iškvietė Lietuvos kariuomenės kūrėjus — savanorius, karo invalidus ir Vyčio Kryžiaus kavaliarius užimti jiems paruoštą garbės vietą — priešais garbės prezidiumo stalą.

Garbės vietą užėmė apie 30 asmenų. Tai 50-65 m. amž. žmonės.

Programos vadovo paprašytos uniformuotos skautės didvyrių krūtines papuošė tautiniai ženkliais. Garbės vyrų eilėse matėsi pusk. M. Klika, Demereckis, du karo invalidai, pulkin.: Repšys, Genys, Bobelis, gen. Rėklaitis ir kit.

Už garbės prezidiumo stalo atsėdo Jo Eksc. vysk. Brizgys, Lietuvos Konsulas dr. Daužvardis, gen. Reklaitis, pulk. Bobelis, p. Oželienė, du karo invalidai, lietuvių centrinių org-jų atstovai. Civiliai garbės prezidiumo asmenys sveikino buvusius Lietuvos karius, gi patys kariai tarė po pritaikintą šventei žodį.

Vyčio Kryžiaus Kavaliarius ir Liet. Savanorių Kūrėjų Sąjungos pirmin. pulk. Bobelis pirmasis tarė žodį: "Žinokite, kad mažosios tautos visuomet liks tik prekybos, mainų ir užkulisinės politikos intrygų objektas, jeigu jos patogiu laiku nestos į žūtbutinę kovą su ginklu rankoje už tautos laisvę. Todėl turime ruoštis dideliems lemiamiems žygiams. Turime ugdyti taurų idealizmą, tautinę savigarbą, gilią tėvynės meilę ir neribotą pasiaukojimą".

Kai tik plojimas nutilo, pasigirdo choro giedama partizanų daina: "Ir vėl bus laisva Lietuva, ir vėl bus laisva Lietuva"... Lietuvos miškuose sukurtą kovojančių brolių daina visų protus ir širdis uraganu pajudino, nes buvo išdainuota tai, ką jaučia visa tauta, kovojanti šiapus ir anapus geležinės uždant.

Toliau sekė sveikinimai ir kalbos. Jo exc. vysk. Brizgys pasakė, kad Liet. Neprikl. laikais karių dėka tauta saugiai, ramiai galėjo dirbti kultūrinį darbą. Visiems buv. Lietuvos kariams jo ekscelencija palinkėjo sulaukti Hindenburgio ir Petteno amžiaus.

Lietuvos kons. dr. P. Daužvardis sveikino karius už Amerikoje įvestą Lietuvos Kariuomenės šventę. Užakcentuodamas pasakė: "Ši šventė yra savos rūšies kova už tėvynės laisvę. O kovoti už savo tautos laisvę privalome nuolat ir visais galimais būdais".

Gener. Rėklaitis tvirtino: visos tautos visais laikais nieko negalėjo savo laisvei išlaikyti: nei savo geriausių sūnų kraujo, nei didžiųjų turtų. Negali daryti išimčių nei mūsų tauta.

Keitėsi vienas po kito kalbėtojai, sveikintojai, keitėsi jų tonai, išvaiz-

dos, bet visi pripažino Lietuvos kariuomenės didžius nuopelnus tautai ir valstybei. Pripažino gyvą reikalą ugdyti tautos besalyginę pasiaukojimo dvasią, kad kiekvienas lietuvis galėtų pasakyti: "Mirštu, kad jūs gyventumėt".

Kalboms pasibaigus, choras tęsė savo programą.

"Karių aidai, dainų pynė" ir maršą "Leiskit į tėvynę" (abi muz. Br. Jonušo) publika aistringai plojimu prašė pakartoti.

Šventę užbaigė Tautos Himnų. Tai buvo ketvirtoji iš eilės Lietuvos Kariuomenės šventė Chicagoje.

Z. Juškevičienė

KETVIRTI METAI

(Atkelta iš 1 psl.)

Tėvynės fronte, todėl KARYS tebūna mus visus jungiančiu organu, kuris vestų į didįjį tikslą, — stiprintų mūsų viltis ir rodytų kelią į gimtojo krašto sodybas, kurias va-gomis raizo Nemunas, Neris, Dubysa, Nevėžis, Širvinta...

* * *

Šiuos metus pradėdame numeriu, kurio pirmasis straipsnis patiekia minčių apie pirmąjį Lietuvos karalių Mindaugą, o viršelis papuoštas žinomo dailininko V. K. Jonyno kūrinio — Karalius Mindaugas. Tai ne be prasmės. Juk 1253 metais Mindaugas vainikavosi Lietuvos karaliumi. Vadinas, šiems sukanka 700 metų, kai Lietuva įsi-jungė į ano meto krikščioniškųjų karalių šeimą. Antra, tatai reiškia dar ir tai, jog KARIUI buvo, yra ir bus brangi Lietuvos praeitis, tautos pasiekti laimėjimai, ir jis kartu kenčia dėl tautos nelaimių. Nuo to savo pasirinkto kelio KARYS niekada nenukrypo ir niekada nenukryps. Jis tarnavo ir tarnaus tik Lietuvai.

* * *

Visokie darbai, nors jie būtų ir sunkiausi, atliekami tik pasiryžimu, sutelktiniu pasiryžimu. Tokio pasiryžimo reikalauja ir KARYS. atseit, jo egzistavimas. Kaip čia minėta, pasiryžimas turi būti sutelktinis: ne vien tik prie jo dirbantieji turi ryžtis, bet to paties privalo siekti ir jo visa šeima, jo skaitytojai, kurie savo pareigą privalo atlikti laiku ir su tam tikru pasišventimu. Tegul šie ketvirtieji šioje šalyje KARIO metai būna gautinio jo sutvirtėjimo metais. Redakcinis štabas tuo tiki, tad prašo ir Jus, Mieli Skaitytojai, tuo pačiu tikėjimu persiimti. Pirmyn!!!

KAUTYNĖS LIEPIJŲ PAMIŠKĖJE

(Tęsinys iš per. m. Nr. 8)

Naciai, matomai, nežinojo apie miestelyje esančius SS-esesininkus ir išpėjimą palaikę taikomą jiems. Be to, tą mintį lyg tvirtino per drąsi viršaičio laikysena.

— Iš kur tas raštas? Tu šnipas! Mes tave areštuojame! — vėl pratrūko pykčiu Beckman.

— Tas raštas iš lietuvių partizanų, pasivadinusį save "Vanagai", štabo. Aš ne šnipas. Aš tik pasiuntinys. Privalau perduoti kam priklausau tą raštą. Jūs mane neareštuosite, jeigu jūs mane areštuotumėte, partizanai jums atsilygintų tuo pačiu, — ramiai, rimtai ir drąsiai aiškia vokiečių kalba dėstė Andr.

— Kur jie?

— Dauguma jų ten, — parodė pirštu pro langą, — už ežero, miške. Bet jų pilna visur.

— Ar tai komunistai?

— Ne. Tai lietuviai patriotai. Jie ruošiasi kovai su komunistais, bet jie kovoja su visais lietuvių skriaudėjais.

— Ar daug jų?

— Bus apie trisdešimt tūkstančių, — net nemirktelėjęs sumelavo Andr.

— Veruckten Samogitiers! (Pasiutėliai žemaičiai) — nusikeikė Beckman.

Tuo laiku į miestelį įvažiavo keturi kariški sunkvežimiai, kuriuose sėdėjo šimtas šautuvais ginkluotų vokiečių kareivių. Tai pajėga priverstinei evakuacijai, kurią prieš valandėlę Beckman telefonu iššaukė iš Plungės įgulos. Naciai pamatę kareivius, pusbalsiu tarpusavyje pasitarė; du iš jų išėjo ir su kareiviais nuvažiavo į Platelių valstybinį ūkį, keturi likosi.

— Aš noriu pasikalbėti su jų vadais, — tęsė toliau Beckman.

— Čia tai jau ne mano dalykas, kalbėk su jų ryšininku, — taręs Andr., atidarė duris į bendrąją raštinę ir parodė į vyruką, kuris, šautuvu ir granatomis apsiginklavęs, kalbėjosi su raštininkais B. ir K.

— Aš noriu pasikalbėti su jūsų partizanų vadais, — garsiau pakartojo Beckman.

— Aš pirma turiu jų paklausti, ar jie to norės. Kol aš dviračiu suvažinėsiu į štabą ir atgal, truks apie dvi valandas. Jei jūs lauksite, aš važiuoju, — atsakė ryšininkas.

— Aš lauksiu valstybiniame ūkyje, — Beckman įsidėjo išpėjimą į kišenę ir visi naciai iėjo.

POVILAS G-KAS, ME.

Raštininkai garsiai nusijuokė. Viršaitis lengviau atsiduso.

— Supuolimas — kaip romane, — tarė sekretorius ir atsisėdo prie savo darbo. Kaip smarkūs naciai iėjo, taip, atsitrenkę į žemaitišką kietą pasipriešinimą, lėti išėjo.

Nenusisekęs pasikalbėjimas

Dar dviem valandom nepraėjus, ryšininkas grįžo. Pranešė naciams, kad "Vanagų" štabas kalbėtis sutinka. Delegacijon paskirti du žmonės. Vieta — Laumalenkų kaimas, kur įeina Alsėdžių kelias į vieškelį Plateliai — Plungė. Laikas — šiandien lygiai penktą valandą po pietų. Ant vieškelio vokiečius pasitiks jis pats ir suves su "Vanagų" štabo delegacija. Iš vokiečių tegali būti taip pat du asmens ir tik vienas iš jų ginkluotas, kiti privalo pasilikti mašinoje ant vieškelio Plateliai — Plungė. Tai pranešęs ryšininkas apsisuko ir nuvažiavo.

Praėjus kuriam laikui visi šeši naciai išvažiavo Plungės link. Kol privažiavo nurodytą vietą, buvo penkios minutės po penkių. Ryšininkas dar tebestovėjo ant vieškelio, bet delegatai ėjo tolyn, miško link. Naciams sustojus, ryšininkas tarė:

— Jūs pavėlavote. Buvo sakyta lygiai penktą valandą. Mes neturime laiko laukti, — ir pats apsisukęs nuėjo miško link. Naciai iš įsiutimo ir raudos ir bėgo, bet šauti į tolstančius partizanus nedrįso, nes nežinojo, kas miške slypi. Užvedę mašiną nudūmė į Plungė. Kiek vėliau teko sužinoti, kad jie reikalavo įgulos viršininką — Ortskommandant, kad jis pasiųstų kariuomenę ir išvalytų Plokštinės mišką nuo "banditų". Į tai įgulos viršininkas atsakęs: "Aš neturiu tiek kareivių. O be to, jie vokiečių reguliarios kariuomenės neužkabina ir mes neturime tikslo bereikalo veltis į kovas su vietos gyventojais". Ir taip naciai nieko nelaimėję turėjo apleisti Plungę. Ne tik nelaimėję, bet pralaimėję, nes Ortskommandant'as atšaukė ir tuos šimtą kareivių, kuriuos buvo prisiuntęs evakuacijai ir kurie ilsėjo si Platelių valstybiniame ūkyje.

Tuo pačiu laiku, naciai išvažiavo Plungės link, iš kitos pusės, Žemaičių Kalvarijos vieškeliu, į mies-

telį įvažiavo automobilis su trispalve lietuviška vėliavėle ir sustojo prie savivaldybės namo fasado. Iš automobilio išsoko keturi vyrai Nepriklausomos Lietuvos karininkų uniformose. Tai buvo "Vanagų" štabo įvairių skyrių viršinininkai. Jie pasišaukė viršaitį, sekretorius ir raštininką B. pasitarti partizanų maitinimo, informacijos ir kitais reikalais, o vienas iš jų davė raštininkui, buv. Lietuvos kariuomenės puskarininkui, specialų įsakymą, kad šis tuojau susirištu su Platelių partizanų kuopos (kuri veikė atskirai nuo "Vanagų") vadu leitenantu S., aptartų su juo ir įvykdytų SS-esesininkų iš Platelių miestelio išvijimą. Visus iš gyventojų suplėšikautus daiktus atimti. Kas galima atpažinti, tai yra stambesnius daiktus, gražinti jų savininkams, o maistą perduoti "Vanagų" maitinimui.

Kažtik buvo saulė nusileidus ir iš lėto temo, kai baigę pasitarimus "Vanagų" karininkai ėjo sėsti į mašiną, važiuoti į savo štabą. Paskutinis atsisveikino su viršaičiu ir būreliu susirinkusių miestelio vyrų, kai iš pakalnės išniro nacių mašinos ir netoliese sustojo. Naciai, pamatę vyrus lietuviškose karininkų uniformose, suprato, kad tai ir bus partizanų — "Vanagų" vadai. Beckman išsoko iš savo mašinos ir jau buvo beeinas, norėdamas pasikalbėti, bet "Vanagų" mašina pujudėjo ir nuvažiavo, tik vienas iškišęs pro langą galvą riktelėjo: "Pasakykite tiems vokiečiams, kad pasikalbėjimui laikas buvo paskirtas, dabar mes nesikalbam". Kai šie žodžiai jiems buvo išverst, Beckman nieko nebeatsakė, tik sukando dantis, sėdo mašinoje ir nuvažiavo Ginteliškės vieškeliu Kretingos link. Yra sakoma: "jeigu vokiečiai rėkia, rėk ir tu, tada jis nutils". Taip įvyko ir šiuo atveju. Patyrę visišką su jais nesiskaitymą ir ne tik nesiskaitymą, bet tam tikrą griežtumą, jie nors savyje ir siuto dėl įžeistos jų didybės, bet Andr. pasakyti žodžiai "trisdešimt tūkstančių" juos apglušino ir vertė laikytis šalto mandagumo ir takto. Vokietis lenkiasi ne prieš teisybę, tik prieš jį pastatytą didesnę jėgą.

Pasiruošimas kautynėms

Raštininkas B. gavęs įsakymą, tuojau išvyko pas Platelių valstybinius partizanų kuopos vadą lt. S., kur gyveno šeši kilometrai nuo

miestelio Rūdaičių-Šateikių kaime. Apsvarstę visas galimybes, niekaip negalėjo sudaryti tinkamo plano SS-esisininkų išvaramui. Bijoję perdidelio viešo skandalo, kad po to vokiečiai nekeršytų vietos gyventojams, kaip jau buvo atsitikę Vilniaus krašte, kur vokiečiai sudegino Pirkupio ir Lentupio kaimus, o gyventojus iššaudė. Kadangi per visą tą su Gebietskomisaro štabo pareigūnais "audringą" dieną SS-esisininkai nesirodė, susidarė nuomonė, kad jie patys ruošiasi Platelius apleisti. Beliktų tik iš jų suplėšikautą turtą atimti. Šiai operacijai įvykdyti ir buvo išdirbtas toks planas: Tuoju pašaukti parengties padėtin šešioliką partizanų. Dviem iš jų pavesti slapta sekti SS-esisininkų veiksmus ir, pastebėjus, kad nors įtartino, tuoju pranešti ltn. S. Du paskirti saugoti iverškelius. Plateliai-Kadaičiai ir Plateliai-Ginteliškė; pastebėjus SS-esisininkus važiuojant, tuoju duoti sutartą ženklą. Likusius dvyliką vyrų išstatyti ant vidurio vieškelio Plateliai - Rūdaičiai - Šateikiai, kad, esant reikalui, galima būtų greitai permesti juos į kairę ar į dešinę ant jau suminėto vieškelio.

Auštant ta nuomonė pasitvirtino: sekliai pranešė, kad SS-esisininkai viską pakuoja ir pakrauna į vežimus, aiškiai ruošiasi išvažiuoti. Tuo būdu šis planas tiko, bereikėjo tik palaukti.

Miestelyje budėjimą perėmė buvęs Vilniaus krašte ir kovose užgrūdintas polic. virš. Čsntk. Nors niekas nereikalingas apie tai nežinojo (kad neįvyktų išdavimas, nebūtų pranešta SS-esisininkams), bet miestelio gyventojuose įtampa augo, visi laukė kažko įvykstant. Daugelis nuėjo gulti vėlai po dvylikos, o sukilo dar gerokai prieš saulę. Ta įtampa ryte dar padidėjo, kai budintys policininkai išpėjo gyventojus be reikalo gatvėse nesrodyti, o ūkininkams patarė tuoju vykti į laukus dirbti.

Kautynės

Toli už ežero tekančios saulės spinduliai galinga srove veržėsi pro Juodeglynio miško kampą, akinančiai mirguliudami plaukia virpančiom ežero bangelėm ir išlipę į krantą brenda per nusvirusiom varpom rugių lauką, kol atsimūdami į miestelio namus išmargina gatves jų šešėliais. Miestelyje kapų tyla. Ūkininkai išvažinėjo į laukus, o visi kiti tūnojo viduje. Tik tuščiomis gatvėmis žingsniuoja pilnoj kautynių aprangoj polic. virš. Čsntk., o krautuvinininko L. kieme

retkarčiais pasigirsta vokiškų žodžių garsai.

Už dviejų kilometrų nuo miestelio Liepijų pamiškėje nekantriai laukia būrelis vyrų. Jų vadas ltn. S. duoda paskutinius nurodymus. Įsako patikrinti ginklus, kurių: du automatai, keletas paprastų šautuvų, granatos ir pistoletai. priekį pasiūstąs žvalgas duoda ženklą, kad SS-esisininkai jau atvažiuoja.

— Nešaukit, kol aš pasakysiu "ugnis". Vengkite aukų iš abiejų pusių, kaip aš jums aiškinau. Suprantate?! Dabar, užimt pozicijas! — pusbalsiu sukomandavo vadas.

Prasidėjo įtemptas laukimas. Už valandėlės pasigirdo bėgančio žmogaus šlamesys.

— Ei, vyrai, vyrai! Vokiečiai išsuko iš vieškelio į miško kelelį; lenkia mus, — pranešė atbėgęs žvalgas.

Vadas tuoj sukomandavo persimesti į tą vietą, kur keliukas iš miško išėina į Pamedinčių kaimą. Visi ėmė bėgti. Bet, dar nepasiekus tos vietos, pamatė, kad vokiečiai jau važiuoja iš miško. Delsti nebebuvo galima ir pirmieji, bėgdami per vasarojaus lauką, šaukdami "Halt" (sustok), pradėjo šaudyti, žinoma, per viršų. Bet vokiečiai nestojo, o pradėjo važiuoti, kaip arkliai gali bėgti, stengdamiesi tuoj pasiekti žmonių sodybas ir kalvotą vietovę, kur šaudyti nebebus galima. Vokiečiai važiaavo po vieną vežime, jų buvo aštuoni. Reikėjo būtinai sulaikyti pirmą vežimą, kad sustabdytų visą jų koloną, mat, lauko keliukas buvo siauras ir prasilenkimas beveik neįmanomas. Vyrai paleido šūvius tiesiai į pirmame vežime sėdintį vokiečių. Vokiečiai staiga atsistojo ir sudribo vežime. Tai pamatęs, jų vyresnysis suriko žvėrišku balsu, ir visi vokiečiai, staiga sustabdę arklius, iššoko iš vežimų, pasiimdami kulkosvydį ir sugulę į griovį pradėjo atsisiaudyti. Vokiečiams pradėjus šaudyti, mūsų vyrai buvo priversti taip pat kristi ant žemės, nors labai nepatogioje vietoje, javų lauke. Pirmam vežime važiaavęs vokiečiai atgavo sąmonę ir nuvažiaavo tolyn. Kiti nevaldomi arkliai išvažinėjo į šalis, tąsydamiesi nuo juos gaudinančių šūvių, braidžiojo po javų lauką. Vokiečiams paleidus kulkosvydžio ugnį, mūsų vyrams pasidarė karšta. Vadas, tai matydamas, sukmandavo būreliui pasidalinti į dvi dalis: vieniems su perbėgimais siausti kairį sparną, kitiems — dešinį, kad vokiečius paėmus į kryžminę ugnį, o jų ugnį išsklaidyti į dvi dalis. Tai įvykdyti be aukų buvo labai sunku, ypač esant tokioje

nepatogioje ir atviroje vietoje. Be to, vokiečiai pasirodė labai geri kariai. Kelis metus bekovojant su bolševikais jiems baimė buvo visai išnykus. Jie šaudė nesineruodami ir labai taikliai. Bet mūsų vyrų pasiryžimas ir draša visas kliūtis nugaulėjo. Vokiečiai, atsidūrę kryžminėje ugnyje, pasijuto nebesaugūs ir jie su perbėgimais pradėjo trauktis miško link, kuris buvo jiems visai netoli. Kautynės truko apie pusę valandos. Vokiečiai, pasiekę mišką, išbėgiojo, palikę visą turtą, tik kulkosvydį imetė į durpyną. Mūsų vyrams nebuvo tikslo juos persekioti. Jie surinko visą paliktą turtą; arklius ir vežimus gražino ūkininkams, o maistą ir šaudmenis perdavė "Vanagams". Tik vienas vežimas su sužeistuoju vokiečiu ištruko. Vėliau teko sužinoti, kad sužeidimas nebuvo sunkus. Kulka perėjo per burną iš šono tarp dantų tuo momentu, kai išsižiojęs ragino arklius, padarydamas skylės skruostuose ir nudrėksdama liežuviomis viršų. Aukų išvengta. Tik keliems mūsų vyrams kulkos menkai pradrėskė kūno odą.

Miestelyje nebežingsniavo tas pats polic. virš. Čsntk. Jis žinojo kas įvyks ir laukė. Išgirdęs šūvius susirūpino, kas dabar reikės daryti, kaip nukreipti vokiečių kerštą nuo vietos gyventojų? Jam bežingsniuojant ir begalvojant, pro kampą iš Ginteliškės gatvės išuko ir sustojo tiesiai prie jo atidengtas automobilis, kuriame sėdėjo tie patys naciai, kurie čia vakar buvo gyventojų evakuacijos reikalui.

— Kur čia randasi vokiečių kariai — SS-esisininkai? — užklausė Beckman.

— Jie prieš pusvalandį išvažiaavo anuo keliu, — rodydamas ranka atsakė Čsntk.

Naciai nuvažiaavo nurodyta kryptimi. Už kelių minučių iš naujo pasigirdo šūviai ir staiga nutilo. Vėl už kelių minučių žaibo greičiu pralėkė atgal per miestelį nacių mašina, o jie patys sėdėjo ant mašinos dugno, nuslydę nuo sėdynių ir šaudymui parengtus automatus iškišę į šonus.

Po kautynių

Mūsų vyrams pasisekė atimti iš SS-esisininkų nuo gyventojų suplėštą turtą, išvaikyti juos pačius, apšaudyti ir gerokai išgąsdinti Gebietskomisaro pavduotoją ir jo kitus draugus nacių. Bet frontas tebestovėjo vietoje. Vokiečiai turėjo gražaus laiko keršyti, o neatkeršiję jie niekad nepalikdavo. Reikėjo daryti ką nors, kad išvengus keršto. Vos pravažiavus nacių mašina, (Nukelta į 16 psl.)

MŪSŲ ŽUVUSIEJI IR MIRUSIEJI

Pulkininkas Jonas Petraitis — Nepriklausomybės kovų vaizduotojas

Nepriklausomybės kovos iškėlė nemaža šaunių vyrų, kurie ne tik pasižymėjo karo lauke, bet ir vėlesniais nepriklausomam gyvenime suvaidino žymų vaidmenį.

Pulkininkas Jonas Petraitis buvo vienas žymiausių Nepriklausomybės kovų asmenybių. Jeigu jo vėlesnei veiklai galbūt ir nevisi gali pritarti, tai jo karo žygiai visus vienodai priverčia susižavėti jais.

Dar jaunas Jonas Petraitis pirmojo pasaulinio karo pabaigoje atsidūrė Kaukaze, kur būta nemažo būrio lietuvių patriotų. Jie visi, kaip savo atsiminimuose Jonas Petraitis rašo, nė trupučio neabejojo, kad Lietuva turi būti nepriklausoma valstybė. Jie nublokšti toli nuo tėvynės ir nežinodami, kas ten ištikrųjų dedasi, siunčia delegaciją į Lietuvą, į sostinę Vilnių. Šios delegacijos pareiga buvo viską ištyrus grįžti atgal ir tinkamai painformuoti likusius ir dar negalinčius grįžti iš Kaukazo lietuvius patriotas. Reikia atsiminti neįmanomas anų laikų susisiekimo sąlygas ir tik tada gerai suprasime šio pasiryžimo didumą. Iš Kaukazo per daugelį valstybių, aplinkinių kelių, į Vilnių važiuo be jauno rusų caro armijos poručiko Jono Petraitis dar Pr. Dailidė ir Jazdauskas. Jonas Petraitis iš kalno buvo nusistatęs pasilikti Lietuvoje, o Pr. Dailidė Kaukazo lietuviams duotą pažadą ištesėjo. Jis grįžo ne tik su plačiomis informacijomis, bet ir su įgaliojimais atstovauti Kaukaze lietuvių pabėgėlių reikalus.

Jonas Petraitis rado išbadėjusį dar po karo neatsigavusį Vilnių, rado tebešeimininkaujančius Lietuvoje vokiečius, nors jau Valstybės Taryba, priešakyje su A. Smetona, jau buvo pradėjusi darbą Lietuvai atkurti.

Pradžioje J. Petraitis, pareiškęs norą prie valstybės kuriamojo darbo prisidėti, gauna paskyrimą mokytojauti pradžios mokykloje Spičių kaime, šiaulėnų val. Vėliau jis šiaulių apskr. policijos vadas, partizanas, kovojęs su vokiečių žandais. Po Vokietijos revoliucijos, vokiečių okupaciniai daliniai Lietuvoje pakriko, traukėsi namo ir užleisdavo vietą besiveržiančioms rusų komunistų gaujoms. Mykolo

Šleževičiaus ministerių kabinetas paskelbia savanorių šaukimą. Iš visos Lietuvos, iš tolimiausių jos kampelių ėjo savanorių būreliai. Jonas Petraitis metė visus darbus ir taip pat išvyko į besikuriančią Lietuvos kariuomenę. Blogai apsirengę, menkai ginkluoti savanoriai degė šventa tėvynės meilės ugnimi ir, jokių trūkumų nebodami, tuojau stoji į kovos pozicijas. Jonas Petraitis tarnybą Lietuvos kariuomenėje pradėjo Antram pėsitinkų pulke, 8 kuopos jaunesniuojū karininku.

Greta patriotų lietuvių karininkų tais laikais Lietuvos kariuomenėje buvo nemaža visokių prašalaidžių, avantiūristų, kurie tik sunkino kariuomenės organizavimo darbą. Jonas Petraitis buvo vienas pirmųjų, kuris pasipriešino avantiūristų įtakai mūsų kariuomenėje.

Prasidėjo lauko kovos su rusais komunistais. Jonas Petraitis pasižymėjo tose kovose ir įgijo plačių gabumų karininko ir sumanaus organizatoriaus vardą. Jis gaudavo atsakingiausių uždavinius, jis buvo siunčiamas ten, kur reikalinga asmeninė drąsa, šaltas kraujas ir

atsakomingi sprendimai. Ir Jonas Petraitis iškilo į mūsų karininkijos pirmąsias eiles.

Nepriklausomybės kovoms pasibaigus mes jį matome jau pulkininko laipsnyje ir vadovaujantį stambiams mūsų kariuomenės vienetams.

Kai buvo sulaikyti besiveržiantį į Lietuvos žemę priešai ir karo veiksmai liovėsi, Jonas Petraitis, manydamas, kad jau prasidėjo nenutraukiamas ramus kūrybinis laikotarpis, išėjo į atsargą. Bet štai atėjo nauja audra ir nelaimingoji mūsų tėvynė vėl atsidūrė svetimųjų valdžioje. Pats Jonas Petraitis valdžiai aprašė ir todėl gerai visiems yra žinoma jo komunistų-rusų okupacijos meto epopėja. J. Petraitis vienas pirmųjų atsiduria kalėjime. O prasidėjus rusų-vokiečių karui, jis su keliais šimtais kitų lietuvių kalinių varomas į Rusijos gilumą. Červenės miške rusai enkavedistai sumano visus kalinius "likviduoti" — sušaudyti. Viščiškai išvargintas ilgos kelionės, liguistas J. Petraitis patenka į kulkosvaidžių ugnį. Krenta šimtai lavonų. Krenta ir J. Petraitis, bet laimingu būdu kulka jo nepalietė. Jį aplojo žuvusių draugų lavonai. Ir jis liko gyvas ir dar gyveno po

(Nukelta į 10 psl.)

Jaun. puskarininkį S. Kabalskį prisimins

(Iš II-jo pasaulinio karo)

Sėdėdamas prie spindinčios eglutės, prisiminiau įvairiose vietose turėtas šv. Kalėdas: — Lietuva, Rusija, Italija ir Vokietija...

Daug kello buvo praeita, daug draugų buvo palikta plačioje Rusijoje, kalnuotoje Italijoje ir sudaužytoje Vokietijoje. Šv. Kalėdos buvo visur laukiamos ir švenčiamos: ar apkasuose rakėtoms šviečiant, ar kalnuose sniego kluoduose susispaudus pasišildyti prie mažos ugnelės, ar bombom sprogstant Vokietijos miestuose.

Man sėdint prie eglutės ir žiūrint į didelę raudoną "bombą", tartum kino ekrane pradėjo slinkti palikti draugų veidai, kurių kapa gal jau pamiršti, apleisti ir išdraskyti. Staiga išryškėjo vienas vaizdas, kuris niekad neišdils iš maon atminties. Tai jis, j. psk. S.

Kabalskis, kurio garbinga kario mirtis sukrėtė kuopą, batalioną ir mūsų ryšio karininkus. Tai buvo Rusijoje, netoli nuo stotelės, vadinamos Lagodawa.

Vykdamas kuopos vado ltn. B. įsakymą, X bat. 1-mos kp. j. psk. S. Kabalskis su savo skyriumi išvyko į žvalgybą. 8 jauni, drąsūs vyrai, vadovaujami j. psk. K. žąsele įlindo į tipišką Rusijos mišką ir išsidėstę jame grandine traukė link X kolchozo. Uždavinys buvo išžvalgyti kolchozą ir grįžti atgal.

Miškas, pats didžiausias karių priešas Rusijoje, atrodė jau daug draugiškesnis, kai pradėjo rodytis prašvaistės, skynimai ir buvo galima girdėti kolchozo gyvulių baubimas bei vežimų barškėjimas.

Tačiau viską kitaip paruošė negaltinga likimo ranka devyniems

drąsiems lietuvių kariams...

Viens po kito žvalgydamiesi jie išlindo grandine iš miško į kolchozo palaukes. Atrodė viskas ramu: postų čia negalėjo būti. Visi lengvai atsikvėpė ir pradėjo tolimesnį uždavinio vykdymą...

Trrr... pi, pi, pi... nuskambėjo iš kelių pusių kulkosvaizdžių ir automatų ugnis, siekdama tikslo — lietuviško kraujo. Tai buvo šimtoji sekundės dalis, kada mūsų vyras sukrito kolchozo palaukė, ieškodami uždangos ir savo ginklams taikinių. Prasidėjo stiprios gyvybinės kautynės tarp 9 vyrų ir nežinomo, nematomo skaičiaus rusiškų partizanų. Iš kur tik skrido šūvių garsai ar matėsi tamsesnės judančios vietos rugiuose, mūsų vyrų ginklai krypo į tas vietas ir "laidžė" be pasigailėjimo. Tuoj pat pradėjo girdėtis ir pirmieji vaisiai: rusiški keiksmas ir sužeistųjų vaičiojimai. Tačiau tai neatšaldė rusų, kurie pradėjo dar arčiau pulti, norėdami mūsų karius apsuoti.

J. psk. S. Kabalskis, gulėdamas šalia kulkosvaizdžio ir jam pritarėdamas savo automatu, davė įsakymą trauktis atgal į mišką — bunkerio link. Vos tik prasidėjo tvarkingas perbėgimas, nelaukta žinia nuskambėjo skyriuje: — j. psk. kulka perėjo per šlaunis. Dar du kariai bandė jam padėti, bet j. psk. S. Kabalskio kijos jau neklausė ir reikėjo jį vilkte vilkti, tuo tarpu kiti savo ginklų ugnimi laikė priešą nuo greitesnio priartėjimo. Tačiau tatau bebuvu jau tik valandos klausimas. Tai matydamas ir norėdamas išgelbėti ginklo draugų gyvybes, j. psk. S. Kabalskis skyrė vadovavimą perdavęs gr. B., davė įsakymą skyriui trauktis į buveinę, o pats nutarė savo ugnimi pridengti atsitraukiančius draugus, paaukojant savo gyvybę. Bandant dar draugams ginčytis, jis pasakė: "Visi už vieną buvom, bet šiandien aš vienas už visus!" Pakeitęs savo automatą į šautuvą, pasilikęs 4 granatas, atsiveikino ramia tarsena su skyriumi, palinkėdamas laimingos kelionės. Ir tuoj pat pradėjo imti taikinius, kurie jau buvo pasidarę per drąsūs. Skyrius trumpai atšaudydamas pradėjo trauktis atgal, tolyn nuo savo pamiltos skyrininko, aidint pavieniams šūviams ir automatinių ginklų traškėjimui. Besitraukiantieji vienu tarpu dar spėjo išgirsti rusišką ūrą ir lietuvišką valio! Ir 4 triukšmingų sprogdimų garsą, kuris išsisklaidė po mišką skelbdamas, jog kažkas bailsaus atsitiko...

Sekančią dieną rusų civilis, atėjęs į kuopos vado vietovę, pranešė

apie j. psk. S. Kabalskio žuvimą, jo palaidojimo vietą ir pasakė:

"Partizanai, atsižvelgdami į nepaprastą karžiškią j. psk. S. Kabalskio mirtį, lavoną leis pasiimti be kilūčių!"

Nežiūrint to pažado, buvo pasiųsta specialia komanda į kautynių vietą pasiimti lavono.

J. psk. S. Kabalskis

Turbūt mažai kas patikės, bet radom jį palaidotą pagarbiai. Ant kapo stovėjo apjuostas raudonos spalvos vainiku kryžius, o kapas apdengtas gėlėmis. Iškasus lavoną, ant sudraskytos krutinės rasta padėti jo asmeniniai daiktai: kario kyngutė, kraujuota piniginė, nukirstas rankos pirštas su vedybiniu žiedu ir vokiškos granatos virvutė...

Pavyko gauti šias jo žuvimo žinias:

Matydamas artėjančius rusus, j. psk. S. Kabalskis juos prisileido, o tada staigiu judėsiu ištraukė granatų virvutes ir paleido 3 granatas įvairiom kryptim. Ketvirtą granatą pasikišo po savimi ir tik tada susprogdino, kada pritrenkti granatų, bet gyvi likę rusai priartėjo prie jo, leisdami serijas šūvių.

Kokių nuostolių turėjo priešas, tiksliai negalėjom patirti, bet kolchoznikai pasakojo, kad reikėjo kelių večių žuvusiems pakrauti.

Laike iškilmingų laidotuvių j. psk. S. Kabalskis buvo apdovanojamas eile pasižymėjimo ženklų. Palaidotas Magileve, vokiečių karių kapuose.

Tebūnie Tau ramybė Magilevo kapuose!

Al. B.

PULK. JONAS PETRUITIS

(Atkelta iš 9 psl.)

šios nelaimės keletą metų. Tik pakirsta jo sveikata jau nebeatsitaisė.

J. Petruičio atliktus darbus minėdami, prieiname prie jo svarbiausių nuopelnų. Daugelis pasiūlymų ir Nepriklausomybės kovose ir daug kančių pakėlė per komunistinę okupaciją, bet tik vienas J. Petruičis sugebėjo palikti savo išgyvenimų aprašymus ir kovos dėl nepriklausomybės vaizdus. Jo pirmųjų kovų atsiminimai apsuoti tokiu šiltu jausmu, tokie paprasti, be pretenzijų, bet tokie brangūs ir šiandien ypatingai reikšmingi. O jo knyga "Kaip jie mus sušaudė" yra vienas ryškiausių dokumentų, vaizduojančių komunistų nusikaltimus.

Jono Petruičio raštai ir amžiams paliktas jo asmeninis tėvynės meilės pavyzdys šiandien mums ypatingai yra reikalingi. Naujoje švietimo mes matome J. Petruičio pavaižduotus kovų su Lietuvos priešais vaizdus ir sekame jo siaubingas kančias komunistų budelių rankose.

J. Petruičis paeina iš Karčiamų kaimo, Radviliškio valsčiaus. Mirė Lietuvoje, bene 1943 metais.

Ant. Saveikis

DĖMESIO!

Jeį dar neturi — įsigyk įdomią knygą

NUO IMSRĖS IKI ORINOKO

(Per fakirų žemę)

parašytą A. Sabaliausko.

Šioje knygoje rasi lietuvių misijonieriaus patyrimus ir išgyvenimus keliaujant per svetimus kraštus ir tautas. Ten ypač plačiai yra kalbama apie paslaptinę INDIJĄ — fakirų ir keturių dešimčių milijonų dievačių žemę.

Kaina \$2.50

Pavieniai ir platintojai ją gali gauti pas Mr. E. Dambruską, 4501 S. Talman Ave., Chicago 32, Ill.

* * *

Įsigyk pats sau ir kitam dovanų nupirk knygą

S I E L A už S I E L A

parašytą saleziečio D. Pilla ir su-lietuvinantą misijonieriaus kun. A. Sabaliausko, kurią išleido Lietuvių Saleziečių gimnazija Italijoje.

Knyga turi 307 puslapius, 43 paveikslius ir įrišta į kietus viršelius.

Kaina \$2.00

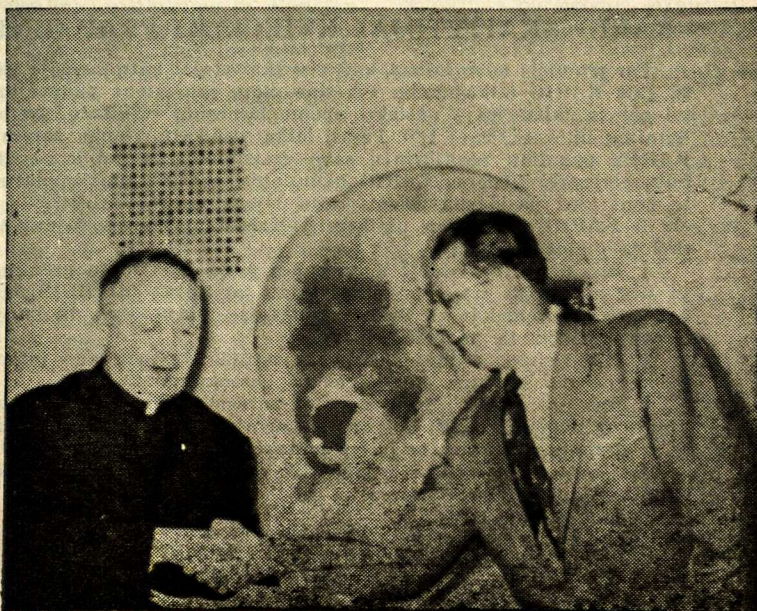
Tai įdomi, intriguojanti istorinė apysaka, paimta iš realių gyvenimų įvykių.

Platintojai ir pavieniai ją gali gauti: Mr. E. Dambruskas, 4501 So. Talman Ave., Chicago 32, Ill.

DIDYSIS NEW YORKO BALF VAJAUS KONCERTAS

Didžiojo New Yorko BALF Vajaus Koncerto, įvykusio 1952 metų rudenį, Lost Battalion salėje programos pildytojai, žiūrint iš publikos į sceną. Programą išpildė dainininkai ėjo į publiką ir padėjo rinkti aukas likusiems Europoj lietuviams tremtiniams gelbėti. Dosnioji publika čia pat salėje suaukojo \$1,161.00. Bendrai vajuje surinkta \$8,730.86.

Didžiojo New Yorko BALF 1952 m. Vajaus Komiteto Pirmininkas, Metropolitan Operos solistas Algirdas Brazis įteikia BALF Pirmininkui Kan. Dr. J. B. Končiui vajaus proga Komiteto surinktųjų tremtiniams šelpti aukų čekį. Tremtinių vardu BALF pirmininkas dėkoja.

BALF Direktorių Valdyba su New Yorko BALF Vajaus Komiteto Pirmininku ir Išdininku

Paveiksle kairėj sėdi: BALF Centro išdininkas Albinas S. Trečiokas, BALF Pirmininkas Kan. Dr. J. B. Končius, vicepirmininkė Alena Devenienė, New Yorko BALF 1952 m. vajaus pirmininkas Algirdas Brazis, surinkęs \$348.00 aukų, ir išdininkas Leopoldas Dymša. Stovi kairėj BALF Centro Finansų Sekretorius adv. S. Bredeš, Jr., vidury vicepirmininkas Juozas Boley ir dešinėj Direktorius Juozas Ginkus.

Didžiojo New Yorko BALF 1952 m. Vajaus Komitetas, kurį sudarė Didžiojo New Yorko lietuvių draugijos, visų srovių bei visų partinių grupių, senųjų ir naujakurių draugijų atstovai ir visuomenės veikėjai.

KARIO SKAITYTOJAI KVIEČIAMI PRAILGINTON VAJAUS TALKON

Per trumpas buvo laikas, kad visi skaitytojai būtų suspėję išjungti į paskelbtąjį praeitų metų gale KARIO talkos vaju. Tik šiuo metu jaučiamas pagyvėjimas, kurį įvertindam ir norėdami per tą talkos vaju pasiekti apčiuopiamesnių rezultatų, skelbiame KARIO vajaus talkos prailginimą iki š. m. kovo 1 d. Per šį laiką visi kaip vienas suremkime pečius ir siekime to, kad KARYS pagaliau užsitikrintų savo egzistenciją ir kad jo ne tik šių metų, bet ir ateities kelias būtų eiklesnis. Visiems KARIO bičiuliams, skaitytojams ir platintojams per šį vajaus talkos metą bent kiek pasidaravusiems tatai nebus sunku pasiekti: — padvigubinkime skaitytojų skaičių ir KARIO ateitis bus užtikrinta. Kviesdamas visus vajaus talkon, KARIO redakcinis štabas skelbia tokias sąlygas:

1. Kas ligi š. m. kovo 1 d. sumokės pilną 1953 metų prenumeratą, aišku, būdamas atsiteisęs už 1952 m., jei jis yra senas skaitytojas, tas knygą **MEDINIS ARKLYS**, kurios oficiali kaina yra 2 dol., gaus nemokamai. Senas skaitytojas, užverbavęs du naujus skaitytojus, gauna tą knygą dovanų, jei jis to pageidauja;

2. Kiekvienas, atsiuntęs keturias naujas 1953 metams pilnas (po 4 dol.) prenumeratas, ištiesiems šiems metams gaus žurnalą nemokamai;

3. Kas ligi minėto termino atsiųs adresus trijų naujų skaitytojų, nors prenumeratos pinigai tuojau ir nebus įmokėti, bet bus užtikrinta, jog tie naujieji skaitytojai 1953 metų bėgyje iš karto ar dalimis prenumeratą patys sumokės, tas gaus knygą **MEDINIS ARKLYS** dovanų.

Visi senieji skaitytojai ir bičiuliai prašomi kuo uoliausiai išjungti į šią KARIO vajaus talką. Užsakymus bei prenumeratas siųsti tik šiuo vienu adresu:

680 Bushwick Ave.,

K A R Y S,

Brooklyn 21, N. Y.

LIETUVIAI KARIAI

Pradedant naujus metus, pravar-
tu prisiminti ir mūsų kariai. Visos
tautos gerbia savo karius, nes jie
gina krašto laisvę, saugo nuo prie-
šų, kad to krašto gyventojai ra-
miai galėtų kurti gerbūvį.

Amerikos šalies kariai, savo kil-
me priklausančioms tautoms, šiuo
metu kovoja ne tik už tos ša-
lies žvaigždėtąją vėliavą, bet kartu
ir kitų pavergtų ar norimų pavergti
tautų laisvę. Tų kovotojų eilėse
yra ir lietuvių karys, čia gimęs ir
naujai atvykęs kaip tremtinis, jis
pakelia vargą, kovoja ir žūsta gre-
ta kitų. Už žmonijos laisvę lietu-
viškas kraujas yra apšlakstęs žemę
nuo Pacifiko iki Grenlandijos,
nuo Lietuvos iki Korėjos. Nulenkia-
me galvas prie Tave, žinomas ir ne-
žinomas Kary, tylos minute gerbia-
me Tave žuvus už pasaulio laisvės
principus.

Lietuviai kariai, esą JAV armijo-
je, ir nekariai, kurie randamės
laisvame pasaulyje, jungiamės to-
mis pačiomis mintimis ir troški-
mais, kad vėl bus laisva Lietuva,
kad Gedimino kalne suskambės
pergalės maršai, o trimitali palydės
bokštan kylančią trispalvę. Gillai
širdin mums įsminga Tėvynėje žūs-
tančių partizanų žodžiai: "Mes
žūstame, kad tu, lietuvi, nepamirš-
tum savo Tėvynės, kad aukotumėsi
jos išvadavimui!" Grįžę gal nesu-
rasime žuvusių partizanų kapų, nes
raudonieji budeliai neleisdžia jų
garbingai palaidoti, bet jų pasi-
šventimas ir atlikti didvyriški žy-
giai Tėvynės labui amžiams liks ži-
nomi mūsų tautai.

Mūsų kraštas mažas ir mes skai-
čiumi maži, bet jei dvasioje būsime
stiprūs ir nesuvyruosime savo sle-
kimuose — laimėsime. Klekvieni
pradėti nauji metai artina mus į
tikslą ir viltis daro realesnėmis,
tik nesuabejokime dėl savo ateities.
Mūsų tautos vargai ir skausmai,
aukos, ašaros, kančios ir didvyriš-
kos kovos nenuėis veltui. Gyvenki-
me ta pačia didvyriška kovinga
nuotaika, kuri lydėjo lietuvių Aušros
atgimimo laikotarpyje, nepriklau-
somybės savanorių gretose ir kuri
dabar tebelydi lietuvių partizaną,
pasiryžusį besąlyginiai kovoti prieš
gimtos žemės pavergėją, ar Sibiran
tremiamus, kurių lūpos kartoja
šiuos posmus:

Mes išeinam numirti už kraštą,
Duokit žemės nors saują savos!
Krauju lieka pašventintas kraštas,
O lietuvi, nepamiršk Lietuvos!

K A R Y S

ATSISĄUKIMAS KARO INVALIDŲ REIKALU

Ryšium su tragišku mūsų tėvy-
nės likimu, Valdybos surinktomis
žiniomis tremtyje yra atsidūrę 26
Nepriklausomos Lietuvos Laisvės
Kovų kariai — invalidai: 19 yra at-
vykę į JAV, 2 išemigravę į kitus
kraštus ir 5 palikę Vakarų Vokietii-
joje.

Daugumas šių invalidų N. Lietu-
voje buvo pripažinti nustoję 75-80%
darbingumo. Tremtyje šis nedar-
bingumo procentas dėl jų senyvo
amžiaus ir sunkių gyvenimo sąly-
gų dar labiau pakilo.

N. Lietuvoje karo invalidai buvo
aprūpinti pensijomis ir, be to, nau-
dojosi įvairiomis valstybės ir visuo-
menės teikiamomis lengvatomis.

Netekus valstybės globos, karo in-
validų padėtis pasidarė be galo
sunki:

1) yra invalidų, kuriems labai
sunku gauti darbo, kiti dėl ypatingo
invalidumo (akių, rankų, krū-
tinės sužalojimai ir kt.) visai nega-
li dirbti;

2) daugumas invalidų reikalingi
arba naujų protezų arba senųjų
pataisymo. Visa tai yra susiję su
didelėmis išlaidomis, kurių patys
invalidai negali padengti;

3) V. Vokietijoje likę invalidai
negali pragyventi iš vokiečių val-
džios gaunamos pašalpos;

4) yra invalidų, kurie savo šeimo-
se turi ligonių ir nedarbingų šei-
mos arnių;

5) visi invalidai yra reikalingi
gydymo; ateityje bus dar labiau
reikalinga atitinkama jų silpnėjan-
čios sveikatos priežiūra;

6) mažiau sužaloti invalidai, nors
šiuo metu ir pragyvena iš savo dar-
bo, tačiau aprūpinti senatvės ne-
galės.

Turėdama visa tai galvoje, Val-
dyba priėjo išvados, jog ji viena nē-
ra pajėgi rūpintis L. T. karo in-
validų globa ir kad tas reikalas turē-
tų būti sprendžiamas visuomeniniu
būdu. Tuo tikslu į šį darbą galėtų
būti įjungtos lietuvių bendruome-
nėje veikiančios organizacijos, at-
skiri asmenys, rėmėjai, komercinės
institucijos, spauda ir t.t. Įtraukus
visus čia paminėtus veiksnius į or-
ganizuotą darbą, būtų galima su-

Tegul šiuos išstisus metus mus
vienija bendrieji troškimai kuo
greičiau sulaukti savos šalies lais-
vės. Ne tik tos laisvės laukime, bet
ir aktyviai kuo galėdami prisidēki-
me prie siekiamo tikslo priartini-
mo.

Bal. Brazdžionis

daryti L. T. karo invalidams rem-
ti komitetą ar fondą. Valdyba yra
įsitikinusi, kad prie L. T. karo in-
validų sąjungos susikūręs visuome-
ninio pobūdžio organas būtų pajė-
gus ir autoritetingas rūpintis in-
validais.

B. Tvarkūnas,

Lietuvių Tremtinių Karo Invali-
dų Sąjungos Pirmininkas.

K. Dobilas,

Sekretorius.

Sąjungos adresas: B. Tvarkūnas,
4316 N. Franklin St., Philadelphia
40, Pa.

—0—

NAUJAS "RAMOVĖS" SKYRIUS

Š. m. gruodžio 21 d. įvyko A. L.
S. "Ramovė" Bostono skyriaus stei-
giamasis susirinkimas. Dalyvavo 18
buv. Nepr. Lietuvos karių. Bostone
ir jo artimesnėse apylinkėse mano-
ma jų esant 50-60. Taigi Bostono
skyrius ateityje numato bent pa-
dvigubėti.

Po ilgų pastangų, ypač tuo rei-
kalu rūpinantis mjr. B. Bajerčiui
ir plk. J. Andriui, pavyko forma-
liai įsteigti skyrių ir išsirinkti val-
dybą. Iki šiol steigiamuose susirin-
kimuose dalyvaudavo mažiau 10
asmenų, ir todėl Bostono skyrius
nebuvo laikomas įsistiegiusiu. Ypa-
tingai palengvėjo skyriaus steigimo
klausimas gavus naudotis gražio-
mis A. L. Tautinės Sąjungos patal-
pomis.

Valdyba išrinkta šios sudėties ir
pasiskirstė pareigomis sekančiai:

1. Plk. A. Stapulionis — pirmin.
2. Sav. kūr. J. Vasiliauskas —
vicepirmin. ir Kultūros reikalų va-
dovas.

3. J. ltn. J. Daičjurgis — sekret.
3. Vrš. A. Rudauskas — išdininkas.

5. Psk. V. Lukas — vald. narys.
Tikimasi gražios ir darnios veik-
los.

J. Vė.

Jauniausia lietuvių kolonija "Kengū-
rų Žemėje" jau nuo 1948 metų turi sa-
vo laikraštį

"AUSTRALIJS LIETUVI",

kuriame plačiai informuojama apie
šios kolonijos lietuvių gyvenimą. Kai-
na 5 dol. metams — galima siųsti g.
pinigais laiškuose.

"Australijos Lietuvis" leidykla lei-
džia ir priima spausdinti knygas. Mū-
sų išleistas knygos be varžymų pa-
siekia visų kontinentų lietuvius ir
yra pigios — prieinamos kiekvienam
tautiečiui.

Adresas: Australijos Lietuvis, 35 Ca-
tor St., Hindmarsh, S. A. (Australia).

KAI TĖVYNĖ ŠAUKĖ ATLIKTI PAREIGĄ...

EDWIN MULLER,
"The American Weekly" bendradarbis

1945 m. pavasarį sąjungininkams išsikėlus Norvegijoje, puikią saulėtą gegužės dieną per Norvegijos sostinę atvirame automobilyje su karaliumi ir sosto įpėdiniu važiavo dar vienas asmuo. Minia, keldama ovacijas karališkajai šeimai, nepamiršo ir didžiojo rezistencijos vado ir šaukė: "Tegyvuoja karalius, tegyvuoja Max Manus!"

Tą įvykį dar ir dabar šiltai prisimena žymusis Norvegijos rezistencijos vadovas Max Manus, kuris šiuo metu su savo šeima — dviem vaikais ir žmona — gyvena. Čia paminėsime keletą jo atliktųjų žygių, iškėlusį Manų į pirmaeilių kovotojų eiles.

Kai 1941 m. vėlų rudens vakarą jis atidarė savo kambario duris, jo jau laukė kvailinginė Norvegijos politinė policija. Vos spėjo praversti duris, 6 stiprūs vyrai iškart jį nuginklavo, išimdami iš po pažasties ir prie kairiosios kojos šlaunies paslėptus du pistoletus. Jie išvertė ir jo kuprinę, bet nesurado jos dugne paslėptųjų granatų. Bet ir jis jų negalėjo pasiekti...

Tuo momentu, kai jį sulaikiusiųjų grupės vadas tikrino jo dokumentus, jis padarė klaidinantį judesį durų link. Ir tą pačią akimirką, kai šešerios poros akių nukrypo į duris, jis pro langą nėrė du augštus žemyn ant kieto šaligatvio grindinio.

Ir taip vieton kalėjimo Manus pateko į ligoninę. Kovodamas su sąmonės netekimu, jis girdėjo balsą tariant: "Būtų kvaila šį vyrą išnešti ir sušaudyti. Jis tuoj mirs čia pat. Jo nugarkaulis yra sulaužytas".

Kada jis atgavo sąmonę, šalia jo stovėjo gydytojas ir sesutė. Prie jo ausies pasilenkęs gydytojas šnibždėjo: "Jūs nemirsite. Nugarkaulis nesulaužytas, tik kiek atsipalaidavę jo keli nareliai. Netrukus jūs galėsite judėti savo jėgomis".

Dieną ir naktį saugojo ligonį policija, budėdama už durų; tačiau gydytojas vis tęsė, įtikinėdamas policiją, jog Manus esąs per silpnas, kad būtų pervežtas į kalėjimą. Savo ruožtu policija tvirtino, jog greitai jį perimsianti Manų savo žinon.

Ir vos Manus galėjo šiek tiek judėti, jis pradėjo mėginti atsargiai vaikščioti. Dėl numatomų orinių puolimų jo kambario langas buvo

užmūrytas veik ligi pat viršaus, bet jis apskaičiavo, kad per paliktąjį plyšį galėsias pralįsti. Kartą sesutė perdavė jam reikalingą adresą ir instrukcijas.

Sekanciąją dieną jam priskirtoji sesuo atėjo paraližuota koja. Ant jos ji atsinešė trumpą spiningą-meškerę su stipriu šilko siūlu ir špule. Ji pranešė Manui, kad pabėgimas esąs suplanuotas tos nakties lygiai 3 valandą.

Nuo vidurnakčio Manus pradėjo sekti savo sargybinių. Lygiai 2 val. 50 min. jis išlipo iš lovos, iš spintelės išsiėmė meškerę, pritvirtino švino gabalą prie siūlo galo ir pradėjo jį leisti žemyn pro langą. Lygiai 3 val. kaž kas trūktelėjo siūlą. Max pradėjo sukti špulę ir į savo kambarį įtraukė virvės galą. Skubiai pritvirtino virvę prie savo lovos, užlipo ant lango viršaus ir pralindęs, sniegui krintant ant Oslo stogų, jis leidosi iš ligoninės į laisvę. Šaltas, žvarbus šiaurys draskė jo marškinius ligoninės drabužius. Kai tik jis kojomis pasiekė žemę, apačioje laukė draugai išuko Manų į antklodes ir automobiliu nuvežė į saugią vietą. Kai jie skubėjo tolyn nuo ligoninės, girdėjo staugiančių policijos mašinų garsus, lekiančių ligoninės link.

Tačiau slaptoji policija jo niekuomet nebesučiupo. Jis pergyveno vokiečių okupaciją, būdamas vienu žymiausių rezistencijos vadų. Ir kai tik jis pabėgęs iš ligoninės kiek sustiprėjo, buvo įsakyta atgabenti jį į Londoną. Ten jį norėjo apmokyti sabotazo veiksmy, o ypač sabotazo prieš laivus. Išstisus septynerius mėnesius, keliaudamas pašliūžomis per Švediją, per Rusiją ligi Odesos traukiniu, iš ten į Istanbulą, jis pasiekė Suezio kanalą. Plaukdamas per Raudonąją jūrą aplink Afriką ir pietinį Atlantą, nukeliavo į Ameriką, ir tik iš čia pasiekė Angliją.

Anglijoje Manų išmokė specialaus amato: — tam tikrų bombų pagelba sprogdinti vokiečių laivus. Kai apmokymas buvo baigtas, vieną naktį parašytu jis nusileido snieguotų Norvegijos kalnų viršūnėje. Pėsčiomis pasiekė Oslo. Nei Gestapo, nei Quislingo slaptoji policija nesugebėjo jam ir jo draugams sukliudyti išsprogdinti septynetos nacliams dirbusių įmonių, jų

tarpe vieną lėktuvų fabriką, motorų guolių ir alyvos perdirbimo įmones, geležinkelių garvežių dirbtuves ir t.t. Šiose visose operacijose Manus vaidino pagrindinę rolę.

Tačiau svarbiausias jo žygdarbis yra buvęs karinio transportlaivio MONTE ROSE išsprogdinimas. Oslo uoste prieplauką, kur atplaukęs sustodavo šis transportlaivis, nepaprastai saugojo, ir "darbas" buvęs mirtinai pavojingas. Jam padėjėju buvo priskirtas jo draugas GREGERS GRAM. Juodu persirengę kabelių bendrovės taisyimo darbininkais ir su sunkvežimiu privažiavo prie uosto vartų. Mašinoje juodu turėjo dvi dėzes su įrankiais ir sprogmenimis. Bombos buvo glilai paslėptos po įrankiais. Jų buvo 12, skirtų laivui susprogdinti.

Pateikdami prie vartų sulaikiusiam sargybinui reikalingus dokumentus juodu jam aiškino, kad atvykę sutaisyti prie krantinų esantį kabelį. Kai sargybinis atsidaręs įrankių dėžes pradėjo tikrinti jų tūrį, prie vartų atskubėjo kitas sunkvežimis. Jo šoferis, taip pat sąmokslininkas, pūsdamas garšiai mašinos sireną, skatino vokiečių sargybinių kuo greičiau juos tikrinti ir leisti jam pravažiuoti.

Max ir Gregers dėžes su įrankiais paslėpė vienoje saugioje vietoje. Sekantį rytą atvykę be jokio vargo po tą patį sargybinių juodu įvažiavo į uosto rajoną. Prie krantinės, kur visada sustodavo MONTE ROSE, juodu iškrovė savo dėžes su "įrankiais"; jų darbą sekė kitas ant krantinės krašto patruilavęs sargybinis. Kai sunkias dėžes juodu vieni du nepajėgė nuvesti žemyn prie vandens, tai ir vokiečiai sargybinis jiems pagelbėjo.

Po krantine pasislėpę jie išlaukė 4-rias paras. Pirmąją parą buvę lengviausia kentėti, nes su savimi turėję sumuštinų ir butelį degtinės, kas padėjė nuveikti baisų dvokimą. Antrąją dieną atplaukė MONTE ROSE. Jis išstovėjo uoste net dvi paras. Jie laukė ligi paskutinio momento. Net per ilgai! Ir kai prieš pat laivo išplaukimą juodu baigė prie jo šonų pritvirtinti pragaro mašinas, vos išvengė mirties, nes pradėjė suktils laivo pro-

(Nukelta į 15 psl.)

KORĖJOS POLIGONE PASIDAIRIUS

BR. MICHELEVIČIUS

Korėjos klausimui šiandieną pridodama pirmaeilės reikšmės. Šio "Kryžiaus" karo prieš raudonojo komunizmo hordas Korėjoje didžiausia materialinė ir atsakomybės našta krenta ant amerikiečių pečių, ypač oro ir jūrų veiksmuose, taip pat apginklavimo, aprūpinimo ir vadovavimo srityse. Bet ir kiti sąjungininkai nėra vien pasyvūs žiūrovai šiame moderniškame poligone. Didžiama laisvojo pasaulio valstybių šiame kietame kare yra atstovaujamos jų geriausių pulkų, batalijonų. Iš sąjungininkų fronto 15 linijinių divizijų tik 5 divizijos yra amerikiečių. 155 mylių ilgumo frontas yra užimtas 60% R. O. K. (Korėjos Respublikos - pietų korėjiečių), 15% fronto tenka kitų sąjungininkų junginams ir tik už 25% fronto yra atsakomingsios amerikiečių divizijos. Be to, kiekvienoje amerikiečių kautynių divizijoje yra 2,500 taip vadinamų KATUS'ų, t. y. pietų korėjiečių karių, kurie petys į petį kovoja drauge su amerikiečiais prieš raudonusius. Taigi, šiandieną Korėjos fronto 75% laiko užėmę šių sąjungininkų jėgos: R. O. K., Australijos, Belgijos-Luxemburgo, Kanados, Kolumbijos, Etiopijos, Prancūzijos, Did. Britanijos, Graikijos, Naujosios Zelandijos, Olandijos, Filipinų, Thailando ir Turkijos. Jei šios sąjungininkų pagalbos nebūtų, amerikiečiams tektų savo 8-ją Armiją papildyti dar 10-čia savo divizijų.

Korėja yra bandymų laukas — poligonas pirmosios Jungtinių Tautų armijos, kurios pagrindinis tikslas ir uždavinys yra sutriuškinti komunistų agresiją. Didžiumos tų jungtinių vyrų yra savanoriai esantieji toli nuo savo namų. Skaitlingų ir sunkių kautynių eigoje jie įrodė, jog jie žino ir supranta dėl ko jie čia kariauja. Nesuskaitomi narsumo, pasiryžimo ir augščiausio laipsnio pareigos supratimo pavyzdžiai yra geriausias įrodymas ir atsakymas tiems, kurie sako, kad sąjungininkai nebenori kovoti Korėjoje. Kolumbiečiai trijų mėnesių kautynėse atmušė visas kiniečių atakas padarydami jiems 50 kartų skaitlingesnius gyvybėmis aukomis nuostolius už savuosius. Etiopijos kariai nepaprastu narsumu ir pasiryžimu įvykdo sunkiausius žvalgybos uždavinius, o ypač jie yra geri prieš "liežuvio" — belaisvių medžiotojai. Turų vienas būrys iš 39 karių penkių valandų nakties

kautynėse atrėmė visas kiniečių batalijono atakas, išaušus buvo suskaičyta virš 2500 nukautų ir sužeistų kiniečių. Britų pulko 1-as batalijonas ypatingai pasižymėjo operacijose ant Imjin upės: jis trijų dienų kautynėse, nė pėdos iš savo pozicijų nesitraukdamas, atrėmė masines kiniečių atakas, tuo išgelbėdamas tūkstančius sąjungininkų gyvybių. 8-ji armijos vadovybė augštai vertina taip pat ir visas kitas sąjungininkų jėgas. Ypatinga drąsa, atkaklumu ir pasiryžimu kautynėse pasižymi pietų korėjiečių kariai. R. O. K. armijos štabo viršininkas gen. lt. Paik Sun Yup savo karių apmokymą ir parengimą bazuoja dviem kautynių fazėmis: puolimu ir gynimosi. Pietų korėjiečiai visomis išgalėmis stiprina bei organizuoja savo tautinę kariuomenę. Amerikiečiai, vertindami jų pasiryžimą ir aukas dėl savo krašto laisvės, visokiariopai padeda jiems savystoviai atsistoti ant kojų. 8-sios armijos vadas Generolas Van Fleet neseniai per spaudos atstovus tarp kita ko pareiškė:

"Kiekvienas sąjungininkas mums šiandieną brangus. Tačiau, prieš jį aprūpinus bei apginklavimus, reikia išitikinti jo turimų kvalifikacijų tinkamumą: jis turi degti pasiryžimu kovoti prieš komunizmą; jis turi mylėti ir branginti savo laisvę ir būti pasiryžęs dėl jos numirti. Graikai galėtų būti pavyzdžiu kitoms tautoms: jie buvo pasiryžę dėl savo laisvės kovoti ir savo nepriklausomybę ginti, bet jie neturėjo tai kovai reikiamų priemonių. Kada juos amerikiečiai aprūpino moderniškais ginklais, jie po 4-6 mėnesių apmokymo išvijo Kominformo vadovaujamus komunistų partizanų iš savo krašto. Nuo to laiko aš atstovauju nuomonei ir skelbiu idėją apie tautinių dalinių panaudojimą savo krašto laisvimui ir jo gynimui. Pietų korėjiečiai kautynėse įrodė, kad jie turi visas gero kario kvalifikacijas kovai prieš raudonusius".

Ir tikrai. Amerikiečių bei korėjiečių instruktorių ir mokyklų tinklo dėka šiandieną pasiekta efektyvi R. O. K. armija iš 10 divizijų. Šio karo eigoje korėjiečiai įrodė, kad jie savo laisvę brangina, už ją kovoja, nesibijodami net, jei reikia, ir mirti.

Korėjos armijos mokymo centre patyrusių kautynėse instruktorių dėka per kelis mėnesius parengiama gerų tankistų, artilerininkų, mechanikų ir kitų reikiamų specialistų. Pėstininkai atlieka pagrindinį 4 mėnesių apmokymą. Už vieno amerikiečio kario išlaikymą ir at-

lyginimą dabartinėse sąlygose Korėjoje parengiama ir išmaitinama 16 korėjiečių karių. Amerikiečių vadovybė ypatingai vertina korėjiečių karių sugebėjimą prisitaikyti prie vietos, jų sumanumą žvalgyboje ir jų partizaniskus veiksmus kalnuotoje vietovėje. R. O. K. armija šiandieną dar nepilnai atatinka jos paskirčiai, bet ji milžiniškais šuoliais daro progresą. Jau ir dabar ji yra didžiausia, patikimiausia ir moderniškiausia anti-komunistinė armija visų Azijos tautų tarpe. Tėvynės bei laisvės meilė uždega ir veda korėjiečius į žygdarbius.

KAI TEVIŠKĖ ŠAUKĖ...

(Atkelta iš 14 psl.)

peleriai vos neįtraukė jų savo sukurin. Bet jie spėjo sučiupti už lyno ir išsigelbėjo.

Dar buvo vienas nepaprastas pavojingas momentas, kai juodu turėjo užlipti ant krantinės. Jų laimei ten nebuvo jokio sargybinio. O pro vartus praeiti jiems nesukliudė jau pažįstamas sargybinis.

Sekancią dieną atėjo iš Anglijos žinia: MONTE ROSE buvusi sunkiai sužalota Kopenhagos uosto dukuose. Ištisiems fėnesiams šis svarbus vokiečiams laivas buvęs išvestas iš rikiuotės. Vėliau, Manus panaudodamas tuo pačiu metodu su kitu savo draugu išsprogdino MONTE ROSE laivo seserį — DONAU. Jo stiebai dar ir šiandien kyšo tuoj už Oslo uosto vartų.

Karo pabaigą Manus sutiko laisvas, lyg kalnų aras. Jo nuomone, jis ne tiek buvęs narsus ir drąsus, kiek jį lydėjusi laimė. Tačiau iš savosios laimės jis nesityčiojo. Jis vengdavęs viso to, kas jį būtų išstatę į nereikalingą pavojų. Jo draugas Gregers Gram nebuvo toks laimingas ir atsargus: vieną vakarą 5 naciai jį apsupo vienoje Oslo kavinėje ir, jam nespėjus pasiekti savo granatų, pervėrė kelios kulipkos.

Aplankantiems žurnalistams Max Manus tvirtina, kad jis nesąs karžygis. Jis tuos penkerius metus, kai kovojo prieš nacius, gyvenęs nuolatinės baimės siaube ir galvojęs — jei ne ryt, tai poryt būsiąs sumintas. Ir jis nebenori atsimiti to baimės šešėlio, kuris sekė kiekvieną pogrindžio kovotoją Europoje prieš nacizmą išgalėjimą. Jis mano, jog tik atlikęs savo pareigą Motinai Tėvynei.

Iš Readers Digest paruošė
Br. Aušrotas

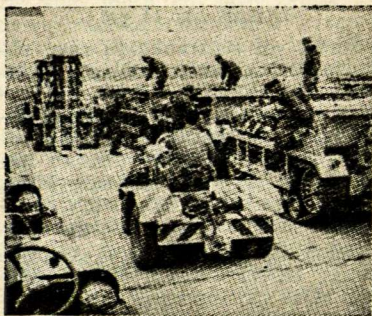
AR AMERIKA GALI PANAUDOTI SAVO BAZES ANGLIJOJE?

A. Reklaitis

Anglijoje JAV bazės yra didelės, plečiamos ir tobulinamos. Iš čia bombonešiai gali siekti visus Europos kampus ir, esant reikalui, iš čia gali nunešti ir numesti A-bombas į Rusijos centrus.

Amerikiečiams kyla klausimas, ar britų "veto" gali sutrukdyti tų bazių panaudojimą pačioje karo pradžioje? Gi britams rūpimas klausimas yra: ar JAV, naudodama tas bazes, įtrauktų Angliją į atominį karą?

Anglijoje yra 15 JAV bazių. Jų pajėgumas dabartiniu metu skaičiuojamas 30,000 Amerikos oro jėgų vy-

Bazėms statyti Anglijoje JAV investavo milijonus

rų. Su kiekviena diena bazės plečiamos ir didinamos. Tų bazių statybai JAV jau investavo šimtus milijonų dolerių.

Keliaudami į šiaurę nuo Londono jūs galite pastebėti 5 JAV bombonešių bazes rytų Anglijoje. Tai yra bazės aukštuodegių JAV bombonešių B-50. Čia jūs galite matyti atomines bombas galinčius nešti lėktuvus, nuolat pakylančius ir nusileidžiančius, dieną ir naktį be pertraukos. Tai pratimai, pasirengimas būsiamiems uždaviniais. Šie bombonešiai yra saugojami JAV oro pajėgų kovos-"jet" lėktuvų, veikiančių iš kitų 3-jų oro bazių.

Į rytus nuo Londono 3 JAV aerodromai-milžinai "Superfields" yra baigiami statyti, o kitų statyba gerokai įpusėjusi. Tie aerodromai turi cemento kelius, iš kurių galės pakilti "jet" bombonešiai, kurie prieš metus buvo JAV braižyklų procese. Be to, JAV oro pajėgos čia dar turi 3 tiekimo ir remonto bazes. Viena iš jų yra 50 kv. mylių Burtonwood bazė, kuri turi savo milžinišką turgavietę, "supermarkets", 6 kinas, mokyklas ir bibliotekas personalui.

Visas Anglijoje bazes Churchill pavadino "pagrindinėmis" amerikiečių atominio karo bazėmis. JAV strategijos viršūnės pastebėjo, kad jis (Churchill) reikalą perdėjo. Tos viršūnės sako, kad pačios JAV yra "pagrindinės" bazės, kurias papildoma bazių kompleksas Kanadoje ir prancūzų Moroke. Visos jos yra strateginiu požiūriu saugesnės, negu bazės Anglijoje, jei Rusijos pajėgos atsidurtų prie britų kanalo. Be to, JAV oro pajėgos turi visą pastatytą ar statomų bazių kompleksus Alaskoje, Greenlandijoje, Islandijoje, Prancūzijoje, Tripolyje, Kretoje, Turkijoje, Saudi Arabijoje ir daugelyje kitų vietų.

Tačiau Britų žemėje oro bazės yra laikomos pagrindinėmis operacijų bazėmis už Amerikos sienų. Ir dar daugiau aerodromų Anglijoje planuojama pastatyti. Tada JAV personalas padidės iki 50,000 vyrų. JAV oro bazių Anglijoje padėtis, kaip ją Britų ir JAV vadovybė vertina, yra sekanti:

Bet kuriam pasaulio krašte Rusijai pradėjus atominį karą, prasidėtų visuotinis atominis karas. Tokiu atveju reikiami pasitarimai bei nurodymai būtų atlikti labai greit, naudojantis telefonu, ir tuo pat metu JAV lėktuvai su atominėmis bombomis pakiltų skristi į numatytus taikinius arba į labiau į priekį išstumtus aerodromus, kaip pavyzdžiui Anglijoje.

KAUTYNĖS...

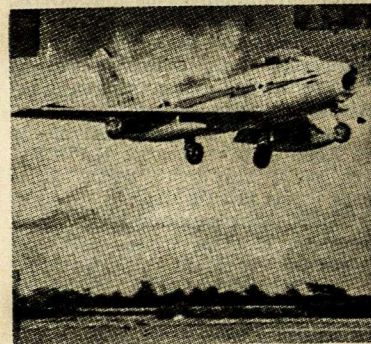
(Atkelta iš 8 psl.)

polic. virš. Čsntk., norėdamas užbėgti įvykiams už akių, tuoj paskambino telefonu Kretingos apskrities policijos vadui, kad už miestelio apšaudyti vokiečių SS-esisininkai ir Gebietskomisariato pareigūnai, spėjama, kad tai bus rusų desantininkų darbas, tuo reikalu vedama kvota, apklausinėjant vietos gyventojus. Paprasė, kad prisijusių kuopą policininkų (tikrai žinodamas, kad negaus), kad būtų galima iškirsti apylinkės miškus. Ir paprasė, kad apie tai būtų tučtuojau painformuotos vokiečių karinės įstaigos. O gyventojai buvo pamokyti, kad, vokiečiams ir policijai oficialiai apklausinėjant, sakytų tikrai matę pamiške slankiojančius rusų desantininkus. Nors tokie rusų desantininkai tikrai buvo išmesti, bet kitoje vietoje, netoli Bebrungėnų kaimo. Atitin-

gėrį ir teisingumą. (Pabaiga)

Jeį Rusija pultų Vakarus savo žemyno pajėgomis, remiant jas savo gausia aviacija, tada, neturint rašytos sutarties dėl JAV bazių Anglijoje panaudojimo, galėtų iškilti tarp JAV ir Britų rimtos problemos. Mat, britai praeitime kare labai nukentėję nuo bombardavimo, nenori sutikti, kad iš jų teritorijoje esančių bazių būtų panaudoti atominiai ginklai būsiamame kare. Čia ir glūdi pavojus, kad atominis netikėtumas galėtų būti pražiopotas, jei Maskva pradėtų puolimą prieš Vakarus.

JAV strategai bijo, kad JAV bazės Anglijoje gali būti nepanaudotos dėl britų veto dėl atominų bombų panaudojimo karo pradžioje, Rusijos iniciatyva pradėto. Šią amerikiečių baimę Churchill'is gerai supranta.

JAV džetai (jets) raižo Anglijos padangę. Čia pastatyti specialūs aerodromai — "Superfields")

kamos įstaigos buvo apie tai painformuotos.

Kitą dieną miestelis prigūžėjo karo policijos, specialių tardytojų ir vienas iš tų pačių SS-esisininkų įvykio tirti. Vietos policija ir iškviesti Pamedinčių kaimo gyventojai visi kaip vienas tvirtino, kad tai turi būti rusų desantininkų darbas. Nors vokiečiai nenorėjo tikėti, bet, visiems vieningai liudijant, suabejojo ir toliau kvotą vesti paliko vietos policijai.

Tik tuo būdu pasisekė laikinai išvengti vokiečių keršto. Spalio mėnesio 7 dieną frontas pajudėjo. Rusai okupavo visą Žemaitiją. Taip ir liko vokiečiai neatkeršiję. Bet nuo to laiko ten prasidėjo ir iki šiol tebesitęsia ne toks žaidimas, bet žūtbutinė kova su nauju priešu. Beviltiška, žiauri ir kruvina, bet prasminga kova už didžiulias įgimtas žmogaus vertybes: laisvę, gėrį ir teisingumą. (Pabaiga)

KARIŲ GYVENIMAS

LIETUVIAI KARIAI KOVOJA IR ŽŪSTA

Rašo Bal. Brazdžionis

Nedaugel mūsų, išblaškytų po platų pasaulį. Kitose šalyse patekę Lietuvos jauni vyrai sau be baimės dar gėrisi civiliniu gyvenimu, bet į šią šalį atvykę turi be kompromisų stoti į karių gretas ir žygiuoti darniose JAV karių gretose ten, kur tik Amerikos karys saugo tautas nuo komunizmo.

Iš lietuvių karių atvyksta atostogų pas tėvelius ar gimines, kiti baigę tarnybas grįžta dar nepalūžę į civilinį gyvenimą. Štai teko išsikalbėti su ką tik grįžusiais iš Korėjos karo lauko Jonu Biliūnu ir Rutkausku. Jie pasakoja:

— Pergyvenome visko fronte. Per 19 mėn. vargo, duodant patrankoms, tikrai tenka daug kantrybės pakeiti, vygdant žygius ir uždavinius. Aš, — pareiškė Rutkauskas, — buvau fronte sužeistas kelis kartus, bet dabar vėl viskas laimingai susiklostė, tad galiu džiaugtis esąs sveikas ir vėl matyti lietuvišką Chicagos gyvenimą.

Jonas Biliūnas pažymėjo, kad lietuviai kariai JAV kariuomenėje amerikiečių karių yra gerbiami ir su jais labai draugiškai santykiuojama, vieni už kitus pasiryžę aukotis. Jis sako, kad armijoje esą kariai yra geriausiai apripinti. Kovos lauke jie veržiasi pirmyn ir būna nepatenkinti, kai jiems to neleidžia daryti. Fronte maistas — daugiausia sausas davinys, todėl kartais pabosta. Labai išsillgsta savų žmonių ir kalbos.

Korėjoje jau žuvo ne vienas mūsų tremties brolių. Štai neseniai iš karo lauko grįžo juodas karstas į Pittsburghą su Vinco Laurinaičio kūnu, vos 22 metų amžiaus slenksyje. Velionis tebuvo tik pusantro mėnesio fronto linijose. Einant žvalgo pareigas, buvo iš pasalų priešo nušautas. Gailla šio malonaus būdo jaunuolio!

Kaip žinoma, po II-jo pasaulinio karo lietuviai kariai, prievarta patekę į vokiečių dalinius ir pakliuvę prancūzų nelaisvėn, bijodami, kad jų neišduotų rusams, savanoriais ėjo į Svetimšalių Legioną, kur ir šiandieną kiti bevargsta. Svet. Legionas dabar kovoja Indokinijoje su komunistais ir ten žūsta lietuviai kariai. Paskutiniu laiku atėjo žinios, kad kovose žuvo šeši lietuviai: Jonas Mickevičius, Vladas Levickas (jį gerai pažinau iš Lietuvos, mano mokyklos draugas), Antanas Tomkus, Jonas Nemeika, Andrius Vasiliauskas (iš Biržų ap-

skrit.), Jonas Preisas. Gi kiti 17 lietuvių yra patekę į komunistų nelaisvę.

Sgt. Gylys, buvęs Korėjoje, neseniai grįžo į netoli Wisc. esančias kareivines, netrukus baigs karo tarnybą ir vėl pradės civilinį gyvenimą. Ramutis Povilaitis, tremtinis, neseniai atvykęs iš Vak. Vokietijos, vėl ten grįžo jau kario uniformoje.

Chicagoje senųjų lietuvių ateivių yra daug sūnų, kurie dabar tarnauja kariuomenėje. Vienos našlės lietuvių net penki sūnūs buvo kariai. Tai garbingosios Wiltrakienės sūnūs. Jie dabar užima aukštąsias pareigas JAV gyvenime. Jauniausias sūnus Leonas buvo karininkas, kariavo Naujoje Gvinėjoje, Filipinuose.

Iš Kewanee, Ill., lietuvių Bikučių šeimos jau keturi sūnūs tarnauja kariuomenėje, vienas jų kovoja Korėjoje. Užklausti tėvai, ar nėra per daug nusiminę, išleisdami šiais neramiais laikais į kariuomenę net keturius sūnus, atsakė: "Visiškai ne. Džiaugiamės, kad turėjome laimės pabėgti nuo Stalino ir jo baisios vergijos. Jeigu jiems ir galvas tektų paguldyti, mes žinome, kad jie gynė laisvę ir gelbėjo pasaulį nuo baisaus komunizmo". Lietuviai tremtiniai visada yra pasiryžę, kol bus gyvi, kovoti prieš barbarišką komunizmą.

Pasinaudodami atostogomis svečiosios lietuvių kariai: Vincas Baziliauskas, Juozas Mickūnas, Zenonas Giržaitis, džiaugiasi apsilanke pas savo namiškius. Corp. Povilas Maracinskas, du kartu buvęs sužeistas Korėjoje, iš jos grįžo ir da-

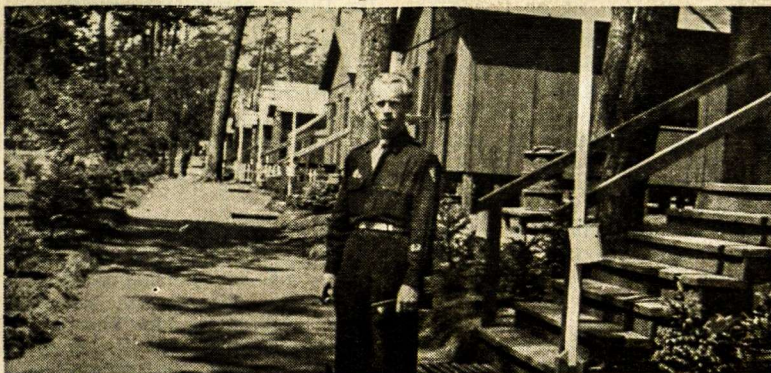

PVT. JONAS VASILUNAS, esąs Korėjoje ir mokinąs JAV karius sporto dalyką.

bar apsistojęs Indiana valstybėje, prašo lietuviškos spaudos ir lietuvių, kad jam parašytų laišku. Jo adresas yra: Cpl. Paul Maracinskas, Co. C. 106th Engineer Bn., 31st Infantry Div., Camp, Atterbury, Ind. Kovos lauke jis buvo apdovanojęs Purple Heart ir Bronzo žvaigždėmis.

Kas mėnuo vėl pašaukiami nauji kariai į JAV armiją. Studijavęs Chicagoje ekonominius mokslus Zigmas Toliušis išvyko, palikdamas savo našlę motutę. Jo tėvas žuvo nuo okupantų kulku Lietuvoje.

Vytautas Kamentavičius, patekęs į parašiutininkų dalinį, aprašo spaudoje savo išgyvenimus ir vargus kariuomenėje, bet džiaugiasi jos mokslu ir patirtimi.

Karys Julius Levanas V. Vokietijoje, JAV sargybų kuopų stovykloje

KARINĖS IR KITOKIOS ŽINIOS

DIDINAMA GAMYBA

Prieš metus laiko JAV pramonė išleisdavo rinkon vos 17 sprausminių variklių per dieną. Šiandien šių variklių gamyba jau pasiekė 60 gabalų per parą.

JAV Navy vairuojamiems sviediniams gaminti per šiuos fiskalinius metus ligi 1953. VII. 1 išleis 152 milijonų dolerių. Prieš metus laiko šiems reikalams tebuvo išleidžiama vos 11 milijonų dolerių.

Prie Inyokern, Calif., Navy stato 11 mylių ilgo raketoms leisti bėgimo kelią. Šių raketų pradžios greitis busias 2,000 mylių val.

"NAUTILUS" JAU PAGAMINTAS!

JAV Karo Laivyno vadovybė dar tebetyli, prieš įvykdydama dramatišką pranešimą: pirmasis atominis JAV nardlaivis jau veikia baigiamas statyti.

ATOMINĖS ARTILERIJOS PRATYBOS

Nevados valstijoje esančiame Armijos poligone vyksta atominės artillerijos šaudymo pratybos.

IŠTOBULINO SPRAUSMINĮ VARIKLĮ

Amerikiečių ir britų sprausminių variklių įmonės, pasinaudamos "kompresoriaus skaldymo" principu, tikisi pakelti šių variklių varomąją jėgą iš 10,000 į 15,000 spaudžiamųjų svarų. Šito patobulinimo tikimasi pasiekti po 2-jų metų, kartu padidinant sprausminių lėktuvų skridimo spindulį ir sumažinant kuro suvartojimą.

MIRTINOS SKEVELDROS

Armijos Medicinos Tarnybos šio meto studijos rodo, kad 50%, t. y. pusė vyrų nukautųjų fronte yra žuvę nuo artillerijos sviedinių skeveldrų. Anksčiau tik 35 iš 100 žūdavo nuo artillerijos tiesioginio veiduro.

AMERIKA PRALENKIA BRITANIJĄ

Ne taip seniai britai pralenkė JAV sprausminių variklių gamyboje. Tačiau dabar vien tik Allison General Motors įmonės išleido 2,000,000 skridimo valandų sprausminių variklių, dvigubai daugiau negu Rolls-Royce Ltd., pats stambiausias Britanijos sprausminių variklių agmintojas.

AVIACIJOS BLYKČIOJIMAS

Netrukus į svarbiuosius centrus, kaip atominį ginklų fabriką ir jų sandėlių vietovę, Armija vietoje

priešlėktuvinės artillerijos perkels "NIKE" priešlėktuvinės artillerijos vairuojamų sviedinių batalijonus.

NAVY naujoji 7,5 tonų 42 pėdų ilgio raketa pasiekė naują augščio rekordą, pakildama į 135 mylių stratosferinį augštį. Šie bandymai vyko Las Cruces, N. M. valstijoje. Raketos greitis — 3,900 mylių val.

IŠ SEOLO Į BELGRADĄ

Korėjoje paimti kaip prieš karo grobis rusiškieji ginklai šiuo metu keliauja į Jugoslaviją. Armijos vadovybė pradžioje nežinojo, ką daryti su ten surinktais raudonųjų ginklais, tik kie vėliau augštieji kariai prisiminė, kad Jugoslavijos armija yra apginkluota po II-jo Pasaulinio karo su pas juos likusiais rusiškais ginklais, kada dar Stalinas ir Tito buvo sąjungininkais. Ir taip, vietoje to, kad šį grobį suverstų į vandenyną, jis dabar keliauja į Jugoslaviją.

STRATEGINIAI SKRIDIMAI

Amerikos B-29 Supertvirtovės visai neseniai pradėjo vykdyti strateginius perskridimus iš Philipinų bazių į RAF bazę Singapore. Lėktuvai skrenda išilgai Malajų ligi Singapūro 1500 pėdų augštyje ir sekančią dieną grįžta į Philipinus. Žemas skridimo augštis turis parodyti malajiečiams, kad už Britanijos pečių stovi Amerika. Pažymėtina, kad 1948 m. po panašių strateginių pratimų į Anglijos salas buvo atidarytas kelias, leidęs JAV Anglijoje įsirengti avio bazes.

DŽIUGIOS PRANAŠYSTĖS

Kai tik naujoji administracija užims State Departamento vadovybę, tučiuojau busias iššluoti visi kairiųjų pažūrų pareigūnai. Ir po to Ike-Dulles pereis į ofenzivą!

Be to ir tikrovėje bus vedama griežta politika SSSR atžvilgiu. Bus daugiau rizikuojama. Bus imtasi rimtų žygių sukurti ir skatinti neramumų židinius satelituose ir Kinijos žemyne. Bus vedamas puolamasis propagandinis karas. Ir Kremlius turės daug darbo!

AR PAKEIS JUNG TINIO ŠTABO VIRŠININKUS?

Manoma, kad prezidentas Eisenhoweris su dabartiniais Jungtinio Štabo viršininkais generolais Bradley, Vandenbergu ir Collins bendradarbiausias ligi ateinančios vasaros vidurio, kol pasibaigs jų dabartinės sutartys.

NAUJAS KOREJOS FRONTO VADAS

Tikima, kad leit. gen. Maxwell Taylor perims Korėjos fronto vadovybę, kai 1953 m. pradžioje gen. Van Fleet išeisias į atsargą.

LAIVYNO RAKETA

Deacon (ištark: Dykon) naujoji Laivyno tyrinėjimo raketa, neseniai išsauta virš Grenlandijos, kur yra studijuojami kosminiai spinduliai, pasiekė beveik 40 mylių aukštį. Ši raketa, skiriama mokslo reikalams, yra 10 pėdų ilgio ir 8 colių diametro. Savo nosyje ji nešasi įvairius kosminių spindulių veikimą registruojančius aparatus.

TIRIA NAUJAS GALIMYBES

Pentagono raketų specialistai dirba prie naujų elektroninių projektų, kurių pagalba būtų galima vesti vairuojamus sviedinius aplink žemės rutulį be radaro ir radio paramos. Kaip žinoma, radaro ir radio spindulių veikimą gali priešas sutrukdyti. Šie sviediniai vadovautųsi žvaigždžių šviesa. Esą šie projektai busias užbaigti ir įgyvendinti po 3-4 metų.

SOVIETAI NEATSILIEKA

Laukiama, kad spaudoje netrukus tilps žinių apie naują sovietų šešių motorų sprausminį bombonešį, kurį esą matę virš Maskvos skraidantį aviacijos žvalgybos pareigūnai.

PRAKTIŠKI MOTYVAI

Ne vien dėl mokslinių išskaičiavimų ar šios srities idealistinio ir Gilesnio pažinimo Navy pradėjo atkakliai studijuoti kosminius spindulius. Jeigu būtų įmanoma sulaužyti aukštosios sferos paslaptis, kuriose yra kosminių spindulių tikrieji šaltiniai, tada atominės energijos mokslininkai sugebėtų išvystyti fantastiškus naujus ginklus, žymiai galingesnius savo naikinamąją jėgą, negu atominės ar vandenilio bombos. Sprogstamosios jėgos neturėtų jokios ribos. Bet kurią medžiagą būtų galima paversti į energiją.

PAGRINDINIAI "BOSAI" TIE PATYS

Nors Sovietai oficialiai atsisakė nuo Politbiuro, tačiau pagal pačius geriausius Vakarų diplomatų apskaičiavimus Politbiuro senųjų narių rankose tebėra sukaupta visa senoji jėga. Vakarų žvalgyba mano, kad naujajame kompartijos prezidiume ankstyvesnieji Politbiuro nariai sudaro galingą vykdomąją komitetą. Tai rodą aiškūs žen-

lai: lapkričio revoliucijos minėjime Maskvoje tebuve išstatyti tik senųjų narių galvos.

NEPASISEKĖS ATENTATAS

Neperseniai rytų Berlyne tariami elektros laidų tvarkytojai bandė nudėti sovietų ambasadorių rytų Vokietijai W. S. Semionovą. Maža bomba buvusi išmugeliuota į naujuosius ambasados rūmus ir sprogo 10 minučių prieš Semionovo atvykimą. Ji tesužeidė tik 2 ambasados valdininkus. Spėjama, kad šio atentato rengėjai esą buvę Liaudies Policijos nariai.

KAS SKAITO KARI TAS PRISIMENA PAVERGTA TĖVYNĘ

MINISTERIS P. ŽADEIKIS REIKALAUJA TARDYTI SOVIETŲ SAJUNGA

Š. m. sausio 2 d. Vašingtone išeinąs laikraštis "Times-Herald" politinių žinių skyriuje išspausdino straipsnį: "Baltietis pasiuntinys reikalauja tardymo dėl raudonųjų agresijos". Straipsnis parašytas, remiantis minėto laikraščio korespondento pasikalbėjimu su min. P. Žadeikiu.

Lietuvos ministeris Jungtinėse Amerikos Valstybėse P. Žadeikis, kuris savo vyriausybės čia yra akredituotas nuo 1935 metų, korespondentui pareiškė, jog jis sveikintų Amerikos delegacijos prie Jungtinių Tautų žygį iškelti tardymą prieš rusų agresiją, kurios rezultate pavergtas jo kraštas ir kitos Baltijos valstybės. Nors tokį tardymą dėl Baltijos valstybių užpuolimo, Sovietų Sąjungai protestuojant, Jungtinės Tautos greičiausiai negalėtų praveisti, bet pats nusistatymas siekti tardymo būtų didelės moralinės vertės visiems suinteresuotiems, o laisvojo pasaulio akyse Rusiją parodytų "kaip valstybę užpuolimą", pareiškė p. Žadeikis. Anot jo, tardymo reikalavimas prieš sovietinę agresiją dėl Sovietų veto neturėtų būti sustabdytas, bet vėl ir vėl kartojamas.

Laikraščio korespondentas be eilės kitų min. P. Žadeikio pasisakymų paskelbė ir tai, jog JAV Valstybės departamentas tebelaukia Baltijos valstybių reprezentantų pripažinimą ir po sovietinės agresijos, nepaisant raudonųjų protestų.

GRĮŽTA IŠ JAV KARIUOMENĖS TARNYBOS

Pfc. Juozas Masaitis baigė savo karinės tarnybos laiką Korėjoje. Per 17 savo garbingos tarnybos mėnesių jis buvo netoli 38 paralėlės, Koje saloje ir Pusane. 1953 m. gruodžio 22 d. J. Masaitis išplaukė Amerikos link. Vyksta į Chicagą (2233 W. 23rd Pl.) pas tėvus, nes š. m. sausio 31 d. gaus atleidimą iš kariuomenės.

V. P.

INVALIDO LAISKAS

Didž. Gerb. Redaktoriau!
Ištisus metus lankydamas mane KARYS, jis suteikė man didelio džiaugsmo ir stiprią moralinę pa-

ramą šiose sunkiose tremties dienose. Tas mielas svetys visą laiką buvo laukiamas dideliu nekantrumu. Žinia, kad KARYS įpuolė į finansinius sunkumus, mane prislėgė. Deja, aš nieko negaliu pagelbėti, nes pats esu reikalingas paramos.

Maloniai prašau Redaktorių surasti galimybę, kad galėčiau džiaugtis KARIO draugyste ir 1953 metais. Dar prašyčiau, gal galėtumėt man paaukoti vieną egz. MEDINIS ARKLYS, už ką būčiau labai dėkingas.

Invalidas Pr. Valcuokas,
(13b) Memmingen, Reg.
Lager Bl. 1-62a, Germany.

LIETUVIŲ ŽURNALISTŲ SAJUNGA VYKDO ORGANŲ RINKIMUS

Praeitų metų pavasarį, senosios LŽS valdybos nariams pritariant, LŽS New Yorko skyriaus valdyba (ją sudaro: A. Gražiūnas, Vyt. Gedgaudas, D. Penikas, S. Narkeliūnaitė ir A. Šalčius), pasikvietusi talkon žurnalistus V. Rastenį ir V. Dambravą, ėmėsi iniciatyvos atgavinti - perorganizuoti Lietuvių Žurnalistų Sąjungą.

Reorganizacinė komisija, priėmusi atitinkamus nuostatus, paskelbė tuos nuostatus atitinkančių narių registraciją ir įvykdė dvejus visuotinius balsavimus, lygiagrečiai tęsiant tolimesnę narių registraciją. Pirmuoju balsavimu nustatyta, kad Sąjungos valdybos bustinė turi būti New Yorke, valdyba renkama iš 5 narių, Garbės Teismo — Los Angeles, renkamas iš 3 narių, Revizijos Komisijos — Chicagoj, renkama iš 3 narių.

Skelbdama antrą balsavimą, reorganizacinė komisija pasiūlė nominuoti po dvigubą skaičių kandidatų iš žurnalistų tų vietovių, kuriose reziduos renkamieji LŽS-gos organai. Įvykdžius šį antrąjį balsavimą ir individualiai atsiklausus kiekvieno kandidato sutikimo (kai kuriems atsakius, jų vietą užėmė kiti), galutinai nustatyta į L. Ž. S-gos organus tokia kandidatų eilė:

Į LŽS Valdybą: Vytautas Gedgaudas, Albinas Gražiūnas, Aleksandras Merkelis, Sallomėja Narkeliūnaitė, Pranas Naujokaitis, Domas Penikas, Juozas Petrėnas, Vin-

cas Rastenis, Algimantas Šalčius, Tomas Žiūraitis (viso 10, renkami 5).

Į Garbės Teismą: Vladas Bakūnas, Mykolas Biržiška, Antanas Skirius, Miltonas Starkus, Vincas Trumpa, Juozas Vitėnas (viso 6, renkami 3).

Į Revizijos Komisiją: Bronius Dirmeikis, Gediminas Galva, Vytautas Kasniūnas, Juozas Prunskis, Kazys Sruoga, Albinas Valentinus (viso 6, renk. 3).

Ligi šiol išregistravo apie 150 laisvajame pasaulyje gyvenančių lietuvių žurnalistų, kuriems sausio pradžioje išsiuntinėta balsavimo taisyklės ir kandidatų sąrašai. Balsavimo laiška siunčiami iki 1953 m. vasario 1 d. Rinkimų Komisijai, į kurią yra paskirti: Antanas Sodaitis — pirmininkas, Antanas Mažiulis — vicepirmininkas ir Kęstutis Čerkeliūnas — sekretorius. Rinkimų Komisijos adresas šis: Mr. A. Sodaitis — LŽS, 57-56 63rd St., Maspeth, N. Y.

Rinkimuose dalyvauja tik išregistravusieji žurnalistai. Išregistruoti dar galima suspėti iki 1953 m. vasario 1 d., t. y. iki balsavimo pabaigos, rašant reorganizacijos komisijos sekretoriui šiuo adresu: Mr. A. Šalčius, 741 McDonough St., Brooklyn, N. Y.

Beje, balsų skaičiavimo posėdis įvyks ne vėliau kaip vasario 12 d. Rinkimų Komisijos numatytoje patalpoje, stebint žurnalistams ir reorganizacinei komisijai.

JEIGU BALTIEJI RUSAI...

Taigi. Jeigu baltieji rusai, kurie dabar išmėtyti po visą pasaulį, grįžtų atgal į Rusiją, apie ką jie nevaisingai svaioja štai jau trisdešimt metų, jeigu jie pradėtų vietoje komunistų Rusiją valdyti, — kas tada būtų?

Negalima pasakyti, kad antikomunistai rusai būtų buvę neveiklūs. Per visą savo sunkios emigracijos laiką jie stenbėsi būti politinė prasme aktingi. Jie daro savo suvažiavimus, leidžia laikraščius ir knygas, palaiko savas organizacijas ir kur tik gali kelia savo balsą prieš Kremliaus valdovus.

Bet viena bėda juos kankina, kaip, tiesą pasakius, ir kitus emigrantus, tai nesusklausymas, nesutarimas ir pernelyg didelis nuomonių skirtumas. Juk rusų antikomunistų tarpe yra politinių srovių išstisęs spektras, nuo juodųjų monarchistų, ligi socialistų, kurie galvoja apie būsimą socialistinę Rusiją. Netenka stebėtis, kad rusams antikomunistams ir nelengva susikalbėti.

Žinoma, jie trokšta savo tėvynę nuo komunistų išvaduoti. Bet kaip ją vaduoti? Čia numatomi keli variantai. Geriausia esą būtų, jeigu Rusijoje iš vidaus kiltų revoliucija. Bet ir šiuo atveju vienodos nuomonės rusų emigrantų tarpe nėra. Kas sukels tą revoliuciją? Mužikai — dabartiniai kolchoznikai? Juos komunistai daugiausia kankina. Tik atsiminkime priverstiną kolektivizaciją ir dar baisesnį nubuožinimą. Jie norės žemę gauti savo nuosavybėn. Na, o darbininkija? O koks vaidmuo galimoj revoliucijoje rusų inteligentų? Be jų nebūtų kam vadovauti. Ir kokius šūkius paleisti į miinas? Visa ir šiais klausimais yra šimtai nuomonių. Panašių klausimų neišsprendę jie juk negali nė pradėti numatomi revoliucijai ruošti.

Matydami beviltišką padėtį, vienas rusų darbuotojų sušuko: Užmirškim visus skirtumus, sėskim drauge į traukinį, kurs eina tiesiai į Maskvą. Kai jau būsime Maskvoje, tada jau galėsime pareikšti savo skirtingas nuomones.

Bet ir šis pasiūlymas neturėjo pasisekimo. Girdi, su kai kuriais esą negalima važiuoti vienam traukinyje. Nesgi nugalėjus komunistus, esą, tektų iš naujo kovoti su kai kuriais iš dabartinių emigrantų, kurie vėl Rusijos tautoms uždėtų naują jungą...

Bet, aplamai, ar galima revoliucija Rusijoje? Juk visas kraštas suspaustas čekistų - enkavedistų. Juk jaunimas jau Stalino išauklėtas kitokio gyvenimo nežino ir nenori. O svarbiausia — nėra kam vadovauti masėms. Tad lieka — intervencija, svetimų valstybių įsikišimas. Tuo tarpu, kai vieniems ši mintis atrodo išganinga, kiti sako — ne! Stalinas, girdi, kaip ir karo metu su HiHtleriu sukels tautinius rusų jausmus ir jie kovos prieš svetimas armijas, nes laikys jas savo krašto pavergėjais. Tada, ko gero, būtų sunku Staliną nuverst.

Šitais ir panašiais klausimais rusai emigrantai neturi vieningos nuomonės, bet tik vienu reikalu rusų politinių grupių tarpe viešpatuoja palyginti neblogas susitarimas. Dauguma grupių nesutinka duoti laisvę atskiroms carų pavergtomis ir dabar komunistų sparčiai naikinamoms tautoms. Jeigu rusui emigrantui komunistai priešas numeris pirmas, tai jau nedvejodami numeriu antruoju galime paminėti ukrainiečius — samostijnikus (nepriklausomybės šalininkus). Čia jau niekas nenori daryti jokių nuolaidų.

Tuo tarpu, kai, pavyzdžiui, Kaukazo ir kitos tautos savo dalyvavimą Rusijos laisvinimo darbe, sąlyguoja iš anksto pripažinimu teises tautoms, kurios norės iš Rusijos valstybės išeiti, — savarankiai tvarkytis, tikrieji rusai tos teisės labai nenori pažadėti. Jieškomi įvairūs argumentai, nors jie kartais būna ir komiško pobūdžio, ir stengiamasi Rusijos tautas įtikinti nedraskytis, palikti — „edinoj i nedielimoj“... O juk ypatingai svarbu, kad visos Rusijos tautos sutartinai kovotų su komunistais.

Kaip matome, susidaro akligatvis. Bet nekantru vis tik paplanuoti, kas reikėtų daryti, jeigu „kaip nors“ komunistai vis tik būtų nuverst. Tą pačią laimingą dieną, komunistus nuvertus, pasirodo, atsiranda dar sunkesnės problemos. Visi turtai, visos gamybos priemonės, su fabrikais ir medžiagų ištekliais, juk dabar suvalstybinta — nacionalizuota. Kas daryti su kolchozais? Kam turi priklausyti miestuose namai? Juk komunistai viską nacionalizuodami ir padarė visus gyventojus valstybės vergais. Tad, logiškai galvojant, nuvertus komunistus, reiktų sunaikinti ir jų sistemos visą palikimą.

Bet... kolchozai jau išgyvenę, kolchozai daug našesni, negu smulkūs ūkeliai. Tik dideliuos ūkiuos apsimoka moderninių žemės dirbimo ir javų valymo priemonių panaudojimas. Tad... kolchozus palikti?! Žinoma, muzikai gaus daugiau laisvės, jie jau bus kolchozokooperatyvo nariai. Tik jie turi būti priversti maitinti miestus, jie privalės gaminti maisto produktus ir juos atiduoti miestams. Kitaip būsiąs badas miestuose.

Kas daryti su fabrikais ir įvairiom įmonėm? Ar vėl steigti kooperatyvus, ar palikti „privaciai iniciatyvai organizuoti akcines bendroves? Bet tuo atveju kokia bus darbininkų laikysena? Ir šiais visais klausimais nėra vieningo nusistatymo. Bet tuo pačiu metu, kada iškeliami šitie klausimai, pasigirsta balsų, kad visos tos teorijos nieko nesanačios vertos, nesgi, komunistų valdžiai subirėjus, ūkininkai patys kolchozus išsidalintų ir nelauktų teoretikų nurodymų. Be to, Rusija didelė, joje gyvena daug tautų. Žemės ūkio ir šiaip gyvenimo sąlygos nevienodos. Centralinės Rusijos ūkininkas galbūt ir sutiks pasilikti kolektyviniame ūkyje, bet ką pasakys išdidūs kaukaziečiai?

Abiem atvejais, — ar revoliucija prieš komunistus kiltų krašto viduje, ar juos nuverstų pašalinė jėga, — būtina bendra platforma, kaip sakoma, o jos tuo tarpu lyg ir nesimato. Jeigu kelti revoliuciją iš vidaus, tai reikia žmonėms ką nors aiškaus pažadėti. O jeigu pašalinė karo pajėga eitų į Rusiją komunistų prašalinti, taip pat rusų liaudis turi žinoti, ką jai gali atnešti nauja santvarka. Kitaip karas prieš komunistus gali būti nepaprastai sunkus ir jo pasekmės net abejotinos. Rusų antikomunistų vieningumas yra būtinas, o jo kaip tik tuo tarpu dar nėra...

Taigi. Vaizdas liūdnokas.

Visų komunistų pavergtų tautų laisvės klausimas iš karto vis tik išsispręstų, jeigu pati rusų tauta nuo komunistų atsipalaiduotų. Tad jos laikysena yra labai svarbi. Ir nors šiandien nedaug reikšmės turi rusų emigrantų srovės, bet ir jos gali suvaidinti tam tikrą vaidmenį ateityje.

Štai kodėl ir mums lietuviams svarbu nors prabėgom pasiinformuoti apie viešpatuojančias nuotakas pas kaimynus.

Petr. Tarvydas

KĄ "AMERIKOS BALSAS" KALBĖJO LIETUVAI 1952 METAIS?

Mielas Redaktorium! Ne vienas skaitytojų norėtų žinoti, ką trijose skirtingose kasdieninėse transliacijose į Lietuvą kalba lietuviškasis "Amerikos Balsas". Neseniai man pasisekė pagauti pora transliacijų, kurios duoda gana pilną vaizdą, ką praeitais metais "Am. Balsas" kalbėjo į Lietuvą. Norėdamas, kad kuo didesnis lietuvių skaičius sužinotų tai, ko ne vienas domėjosi, siunčiu šį laiška, kurį norėčiau matyti atspausdintą KARYJE.

Gavęs nemokamą "A. B." leidinį su valandų ir bangų lentelėmis, taip pat naudodamasis neseniai ir "Karyje" išspausdinta lentele, bandžiau gaudyti "A. Balsą" "Zenith" aparatu. Kadangi programa taikoma Lietuvai, kai ten yra 7 ir 9.45 val. vak., ar vidurnaktis, tai Amerikoje dirabnčiajam žmogui paprastą dieną klausyti yra neįmanoma. Čikagoje pagauau tik dvi programas: 10 val. ryto iš Cincinatti stoties ir 3 val. popiet iš New Jersės, o kartais 10-tą 15 m. iš Tanzyro, Afrikos. Europos transliacijų dar nepasisekė pagauti.

Pirmą sekmadienį po Naujų Metų "Amerikos Balsas" davė dvi tikrai ypatingas programas. Tai svarbesniųjų 1952 metų įvykių apžvalgas. Jose apžvalgininkas pakartojė visą eilę praeitais metais perduotų pasikalbėjimų ištraukų. Rytinėje programoje, kuri Čikagoj girdima 10 val. ryto, buvo pakartotas 3 lietuvių žvejų sutikimas New Yorko aerodrome, jų žodis Lietuvai ir juos sveikinusių — Marijonos Kizytės Am. Liet. Tarybos vardu, Simučio — Generaliino Konsulato vardu ir Sidzikausko — Patariamosios Grupės vardu — sutikimo kalbos. Toliau kaip filmoje slinko pasakojimas apie 16 Vasario minėjimus, tad pavergtas iš kraštas girdėjo laisvųjų lietuvių žodžius iš visų pasaulio kraštų: — Lietuvos Ministerio Žadeikio sveikinimą iš Vašingtono, Balučio iš Londono, Lozoraičio iš Romos, Meierio iš Brazilijos, Bačko iš Paryžiaus, Grauzinio iš Urugvajaus. Ta pačia proga Lietuvą sveikino Vvr. Liet. Išlaisvinimo K-to pirm. prel. Krupavičius, Am. Lietuvių Taryba ir Nepriklausomybės Akto signatarai prof. Mykolas Biržiška ir Kaz. Šaulys iš Šveicarijos.

Girdėjosi Kosto Jurgėlos reportažas iš Baltųjų Rūmų po ALT vizito

pas Prezidentą Trumaną, kai L. Šimutis pasakojo, kaip prezidentas juos priėmė. Priminta, kad prezidentui buvo įteiktas gintarinis laivelis, atsiųstas per Lietuvos pogrindį — padėka už "Am. Balsą" programą Lietuvai metinių proga.

Paminėti arkivyskupo Skvirecko ir Kauno Vysk. Brizgio žodžiai Tėvynei Velykų švenčių metu, Literatūros premijos įteikimas Jonui Aisčiui, lietuvių dalyvavimas ištikimybės paraduose, social-demokratų New Yorke suruoštas Steigiamojo Seimo minėjimas.

Pasikalbėjime su P. Labanausku Teresė Strašinskaitė, kuriai pasiseka po keletos metų Sovietų bylinėjimosi su Amerikos teismais Vokietijoje pasiekti Ameriką, pareiškia: "Taip, grįšiu į Lietuvą, kai ten nebus rusų..."

Tai visa buvo sutalpinta keliolikos minučių rytinėje programoje. Ji baigiasi ištrauka iš Prezidento Trumano telegramos, kuri buvo perskaityta Baisiojo Birželio minėjime New Yorke. Joje Prezidentas pareiškė, kad Amerika niekada nepamirš pabaltiečių, kad jis reiškia pagarbą ryžtingoms Lietuvos ir kitų pabaltiečių atstovų pastangoms jų tėvynių labui ir kad jis tiki, jog lietuviams nepristigs padvarumo išgyventi jiems primestą tironiją ir kad jie vėl džiaugsis nepriklausomybe ir laisve.

Popietinė programa, kuri čia girdėti 3 val. p. p., buvo dar įdomesnė. Ji buvo pajavairinta muzika iš Dariaus ir Girėno parado Čikagoje ir Legijono parado New Yorke.

Apžvalgininkas P. Labanauskas priminė, kad gegužės mėnesį Steigiamojo Seimo sukakties proga Europoje buvo atidarytas atskiras "Amerikos Balso" skyrius, arčiau Lietuvos (trečioji kasdieninė programa į Lietuvą). Paminėta Amerikos Vyriausybės atstovo ta proga pagarytas pareiškimas, kad Amerika laikosi savo pareikšto Lietuvos okupacijos nepripažinimo. Paminėta Mairono mirties sukaktis. Williamsburgo Žuogaus teisų deklaracijos pasirašymas ir Jungtinėse Tautose vergų darbo stovyklų kaliniių liudijimai, tarp jų Vaclovo Sidzikausko, Dr. Devenio ir kitų.

Ištraukose iš parado ir kalbų prie Dariaus ir Girėno paminklo Čikagoje, prisiminti senatoriaus Paul Douglas žodžiai, kad "mes tos

teritorijų užgrobito politikos nepripažįstame, — niekad, niekad, — niekad, niekad!" Kai Rusija subirės, netik Lietuvai, bet ir kitos pavergtos tautos atsiskirs, pareiškė Douglas. Kai ledas pradeda tirpti, jis tirpsta greitai.

Iš rugpiūčio mėnesio įvykių toje programoje paminėti reportažai iš Olimpiados Helsinkyje. Prano Lubino žodis Lietuvos sportininkams iš Los Angeles ir Clevelande lietuvių sporto varžybos, kur plėvesavo Lietuvos Olimpiados vėliava, kurią per keliolika metų išsaugojo dabartinis Clevelando pašto viršininkas Venclovas. Pranešta apie pilietybės konferenciją Vašingtone ir Ministerio Žadeikio padėtą vainiką ant kapo Amerikos leit. Harris, kuris žuvo Lietuvoje pirmaisiais nepriklausomybės metais. Įspūdinga buvo ištrauka iš puskarininkio Suvalkiečio žodžio Lietuvai iš Korėjos, kur kitą dieną po pasikalbėjimo jis buvo sunkiai sužeistas. Didžiausią įspūdį klausytojui darė Eisenhowerio kalbos ištraukos ir parado New Yorke įspūdziai. Eisenhoweris pareiškė, kad Amerikos sąžinė negali būti rami, kai milijonai amerikiečių giminių ir artimųjų yra pavergt. Birutė Novickienė, pirmoji Lietuvos universitetą baigusioji moteris, priminė, kad pirmasis Lietuvos universitetas buvo įsteigtas anksčiau nei rusiškėji, Ukrainos ar kitų rytinių valstybių u-tai. Perduotas Vinco Krėvės-Mickevičiaus žodis Lietuvai jo 70 m. amžiaus sukakties proga.

Prisiminta lapkričio mėnesio prezidentiniai rinkimai, apie svarbiausią Am. Liet. Tarybos suvažiavimo nutarimą — šaukti Am. Liet. Kongresą 1953 metais, apie Kariuomenės šventę, Pravieniškių ir kitų Lietuvos tragedijų vietų išryškėjimą pasaulio spaudoje, sąryšy su Katyno bylos tyrinėjimais Amerikos Kongrese, apie Lietuvos ministerio Žadeikio įteiktus memorandumus Jungtinėms Tautoms ir Višinskio pirmą kartą teisiinmąsi dėl Lietuvos okupacijos.

Šios trumpos pastabos apie dvi vieno sekmadienio "Amerikos Balso" programas iš New Yorko davė klausytojui Lietuvoje gražų vaizdą, kaip gyveno 1952 m. Amerikos lietuviai, kuo sielojasi ir ką veikė. Reikia manyti, kad "A. B." ir kitose savo programose nušvietė ar nušvies kitų kontinentų, kaip pav. Australijos, Pietų Amerikos ir k. veiklą ir gyvenimą praeitais metais.

J. Ž.

NAUJOS KNYGOS

PETRAS ŠIRVOKAS ŽEMĖJE, PRAGARE IR DANGUJE

Perskaitęs praeitais metais rudėnop pasirodžiusią Juozo Švaisto knygą "Petras Širvokas", taip ir nori kartu su autoriumi sušukti: "Et, kas dabar per laikai... Pradingo ir laumės su launinyčiom, ir velniai su raganom, ir milžinai su nykštukais, ir užburto karalaitės ant stiklinio kalno..." Ir tikrai. Ot, anais laikais, kai gyveno Petras Širvokas, tegul tai buvo sunkios baudžiamosios laikai, kada paprastą žmogų dvarininkas ir užplakti, ir parduoti, ir ant šuns išmainyti, ir carui į rekrutus atiduoti galėjo, — tai bent buvo laikai. Petras Širvokas anuos laikus gerai pažįsta: jis ir pas poną tarnavo, ir lupti gavo, ir caro kariuomenėje 25 metus atitaravo. Užtat koks iš jo smarkus vyras pasidarė: begalės nuotykių patyrė ne tik žemėje, bet ir pragare ir danguje buvo. Gi ta jo galia atsirado tik po to, kai grįžtant iš caro tarnybos, sutiktą savo mirtį prigavo ir į medyje išgręžtą skylę užkalė.

Kokių šiurpių nuotykių patyrė Petras Širvokas, čia neatpasakosi, nes ir vietos stoka to neleidžia. Kiekvienas tai patirs perskaitęs knygą:

Juozas Švaistas, PETRAS ŠIRVOKAS. Nuotykių nuotykiškai žemėje, pragare ir danguje. Trijų dalių senų ir senesniųjų laikų vaizdas, parašytas lietuvių pasakų motyvais. Išleido Chicagos Lietuvių Kultūros Draugija 1952 metais. Viršelį piešė Mikas Šileikis. Spaudė NAUJIE-NOS. 230 pusl., kaina \$2.75.

Šią knygą galima pavadinti pasakiškų nuotykių romanu, nes čia autoriaus patiektas vientisas, suteikiant atskiroms įvairiausioms pasakoms tą patį vyriausią veikiantį asmenį Petrą Širvoką, kūrinys, kuris tokio pobūdžio lietuvių literatūroje yra bene pats pirmasis. Norėčiau pasakyti, kad tai nuostabiai puikus kūrinys, kuris skaitytinas visiems, ir jaunimui ir suaugusiems. Dėl ypatingai turtingos kalbos — žodingumo ir lengvo stiliaus bei kompozicijos laikytinas grožinės literatūros šedevru. Siebėtina, kad literatūros kritikai dar nėra į ją atkreipę reikiamo dėmesio.

Čia malonu šią knygą, nors ir trumpokai, paminėti dėl to, kad jos autorius yra Lietuvos kariuomenės pulkininkas Juozas Balčiūnas, ku-

ris kaip rašytojas žinomas švaisto pseudonimu. Jis Lietuvoje ilgą laiką buvo KARIO redaktoriumi, o paskutiniu metu Kariuomenės Štabo švietimo skyriaus viršininku. KARIO skaitytojams rekomenduojama susipažinti su šiuo kariškio literato kūriniu.

* * *

Fulton J. Sheen SŪNUS PALAI-DŪNAS. Studija apie Vakarų civilizacijos krizę. Vertė kun. Juozas A. Karalius. Išleido LKSD Knygos Klubas Chicagoje 1952 m. Spaudė "Draugo" spaustuve. 174 pusl., kaina 2 dol. Gaunama pas platintojus ir leidykloje: "Draugas", 2334 So. Oakley Ave., Chicago, Ill.

GABIJA Nr. 3, neperiodinis literatūros žurnalas. Redaguoja Step. Zobarskas, leidžia "Spaudos Centras Amerikoje". Atskiro numerio kaina 1 dol. Adresas: 335 Union Ave., Brooklyn 11, N. L.

Šiame numeryje rašo: V. Ramonas — Miglotas rytas (novelė), Mykolas Aug. Buonarroti — Naktis (eilės), Juozas Krūminas — Lyriniai užrašai (eilės), Ant. Škėma — Nostalgija, Graž. Tulauskaitė — eilėraščiai, Aloyzas Baronas — Lyguma (novelė), Petras Babickas — Kaboklas (eilės), Jonas Rūtenis — susimąstymas (eilės), Liudas Dovydenas — Klementas Ripkus (novelė), Kleopas Jurgelionis — eilėraščiai, Ant. Gustaitis — humoristiniai eilėraščiai, Jonas Brazaitis — Veidai ir vardai, Faustas Kirša — Giesmės apie kapus (eil.), J. Stebeikis — Seksapolis, pagonybė ir balanos gadynė, Ben. Babrauskas — Naujas lapas, Vincas Maciūnas — Rašytojai apie kalbą. Viso 84 psl.

LIETUVA, Politikos žurnalas. 1952 m. Spalio-gruodžio mėn. Nr. 2. Leidžia Lietuvos Laisvės Komitetas, bendradarbiaujant su Europos Laisvės Komitetu (ryšinininkas V. Rastenis). Redaguoja Kolegija: Juozas Audėnas, dr. Bronius Nemickas, Vytautas Vaitiekūnas. 122 puslapių, kaina 50 centų.

Pagrindinių straipsnių skyriuje rašo: J. Kaminskas — Laisvinimo organizacijos klausimu, J. Girnius — Mūsų tautinių uždavinių akivaizdoje, prof. Č. Butkys — Būsimieji civiliniai įstatymai, dr. D.

Krivickas — Genocidas ir genocido konvencija, V. Rastenis — Nuosavybės teisių atstatymas, J. Lanskoronskis — Taikos ir karo prielaidos, J. Puzinas — Proistorė apie lietuvių protėvynę. Toliau eina apžvalgos, dokumentacijos ir knygų skyriai. Medžiagos gausu, ir ji įdomi. (dp)

REIKSMINGA SENATORIAUS NUOMONĖ

Pasikalbėjime su žurnalistu senatorius Saltonstall (Mass.), būsimasis Senato Ginkluotų Pajėgų Komiteto pirmininkas, tarp kitko pareiškė:

"Aš visuomet buvau nuomonės, kad senatoriaus Lodge įstatymo projektas sudaryti gerus karinius dalinius iš rūpestingai atrinktų kitų kraštų piliečių yra vertingas. Tik klausimas, kaip greitai reikėtų juos sukurti ir kiek tam specialiam tikslui reikėtų lėšų. Tai turėtų būti labai rūpestingai apgalvota".

KLAIPĖDOS KRAŠTO ...

(Atkelta iš 2 psl.)

šie pagelbėtu nusikratyti nepageidaujama krašto administracija.

Nors ir nedidelis skaičius didlietuvių, išgirdę nuoširdų klaipėdiečių pagelbos šauksmą, slaptomis, vyriausybei to nežinant, nuėjo jiems į talką, kuri, esant visiems krašto gyventojams pasiruošusiems, buvo sėkminga ir tapo apvainikuota 1923 metų sausio 15 dienos laimėjimu.

Ar tas laimėjimas, perėmus diplomatams visus legalizacijos reikalus į savo rankas, buvo pilnai išnaudotas, mes čia nesvarstysime. Gal jau buvo ano meto tokia situacija, kad Klaipėdos Kraštui atiteko tokie varžtai, kurie po 15 metų jį vėl ištūmė į tykojusio progos agresoriaus nasrus. Šio klausimo mes čia neliesime, tik šia proga tenka pažymėti, jog tuo atveju, kai po raudonojo agresoriaus sutramdymo Lietuva atgaus laisvę, Klaipėdos Kraštas į Lietuvos valstybę įsijungs jau be jokių klauzulių kaip integralinė jos teritorijos dalis.

Stp. Dovainis

MARGIEJI LAIŠKELIAI KARIUI

LIGONIŲ PADEKA IR SVEIKINIMAS IŠ VOKIETIJOS

Mieli Tautiečiai!

Jau antri metai lankydamas mus mielas KARYS teikia mums daug džiaugsmo... Dėl mūsų tautos tragiško likimo mes patekome į tokią būseną, kad neišgalime užsi-prenumeruoti... Jei dar galėsite, Mieli Tautiečiai, labai prašytume ir toliau mūsų neužmiršti, — siuntinėkite taip pat po 3 egz... KARYS čia visų labai laukiamas svečias.

Sv. Kalėdų ir N. Metų proga prašome priimti sveikinimus ir linkėjimus geresnės ateities bei ištvermės, kol ateis visų taip laukiamos Tėvynės laisvės dienos. **J. Vaivada**
Gauting, 1952 m. gruodis.

Red. pastaba: Žurnalą siųsime, nes suprantame Jūsų sunkią padėtį. Tikimės, kad ekonomiškai stipresni skaitytojai savo aukomis sudarys fondą, kuris bus naudojamas padengti prenumeratos mokesčiui visų nepajėgiųjų.

SVEIKINIMAS IŠ SAHAROS AFRIKOJE

Laimingų Naujų 1953 Metų Tau, mielas KARY, kurį aš skaitau čia Saharoje. **S. M. Tomkus**
Oasis Ain Sefra, 1952. XII. 29.

SEKTINAS PAVYZDYS

Praeitais metais dar lapkričio mėn. iš Omahos Lietuvių Tremtinių Bendruomenės Valdybos gavome tokio turinio laišką:

“Gerbiamieji,

Lietuvių Tremtinių Bendruomenės Omahoje Valdyba nutarė užprenumeruoti vieneriems metams Jūsų leidžiamą žurnalą KARĮ lietuviams tremtiniams, šiais metais išvykusiems atlikti karinę prievolę JAV armijoje.

Drauge siunčiame Money Order 20 dol. sumai, prašydami siuntinėti KARĮ šiems asmenims: 1) A/B Jonas Grigaitis, 2) Pvt. Richard Blazauskas, 3) Pvt. W. E. Neumannas, 4) Vytautas Šarka ir 5) Antanas Perkumas (žurnalas jau siunčiamas visiems, išskyrus paskutinį, kurio adreso dar neturime).

Jus gerbiąs

J. Bukšnys, Pirmininkas

Reikšdami ypatingą padėką Omahos L. T. B. Valdybai, mes mano-

me, jog šiuo puikiu pavyzdžiu turėtumėte pasiekti ir kitos lietuvių organizacijos. Reikia sudaryti galimybę KARIUI lankyti pas visus JAV armijoje tarnaujančius lietuvius karius.

ZURNALISTO SUPRATINGUMAS

Žinomas žurnalistas V. Rastenis, praėitų metų gruodžio mėn. siųsdamas KARIO prenumeratos atnaujinimą 1953 metams, mums padarė malonią staigmeną. Praeitą pavasarį mes visiems skaitytojams išsiuntinėjome atvirukus, siūlydami įsigyti tik už 1 dol. KARIO leidinį MEDINIS ARKLYS. Dėl tuo metu įvykusio jo adreso pasikeitimo, mūsų atvirukas V. Rasteni pasiekė žymiai vėliau. Dabar jis mums rašo:

“Kadangi Jūsų atvirukas buvo patekęs į kitą vietą, tai smarkiai užtrukau... Todėl dabar už knygą moku jau 2 dol. ir jungiu 1953 metų prenumeratą”.

Ši gestą mes laikome staigmena, nes iš KARIO prenumeratorių atsirado tik keli, kurie savo iniciatyva už minimą knygą atsiuntė pilną kainą. Jis, kaip spaudos žmogus, gerai supranta, kad knygos atidavimas žemiau savikainos yra tik prenumeratorių “viliojimas”, o ne pagelba KARIUI, todėl mūsų teikiama lengvata ir nepasinaudojo.

JAV ARMIJOS KARIO SVEIKINIMAS KARIUI

Mielas KARY,

Sveikinu aš Tave naujuose metuose ir linkiu stiprybės bei ištvermės žengti pirmyn, nors, žinau, kelias nėra lengvas... Siunčiu Tau dešimt dolerių: keturius už 53-čių metų prenumeratos atnaujinimą, o likusius — tavo kelio palengvini-mui.

Su pagarba

A/3c Jonas K. Vyšniauskas

Mielas KARY,

Prašau mane lankyti ir sekančiais metais... Šiam reikalui siunčiu penkinę: keturius už 1953 metų prenumeratą ir vieną kaip auką.

Linkiu kuo geriausio ir lengviausio žygio Tau, mielas KARY!

Antanas Padveiskis

E. St. Louis, 1952. XII. 31.

KARYS SVEIKINA

Ižengęs į naujus 1953 metus, KARYS sveikina visus savo skaitytojus, o ypatingai tuos, kurie ištiesė jam savo dosnią ranką. Ši skiltis, kurioje atžymimi aukotojai, liks dokumentuotu liudininku apie Jūsų suteiktą tremtiniui KARIUI pagelbą jo vargo kelyje.

Sveikindami kartu ir dėkojame supratingiesiems aukotojams. Malonu konstatuoti, jog daugelis ir naujųjų prenumeratorių atsiųsdami iš anksto prenumeratos mokesį 1953 metams, prideda dolerį ar daugiau pastebėdami, kad tai priedas KARIO keliui palengvinti. Kai kurių aukos siekia net 10 dolerių. Dažnas, atnaujindamas savo prenumeratą, nepamiršta

priedo. Tatai reiškia, jog šiais

Siųsdamas 5 dol. piniginę perlaidą už 1953 metus, džiaugius KARIO užsispyrusiais leidėjais bei rėmėjais. Linkiu su tokiu pat pasiryžimu tęsti užsibrėžtą tikslą, kol grįšime Tėvynėn... Karžygiškos dvasios mums daugumai labai ir labai reikia, kad neliktume pasmerkti tų, kurie šiandieną deda kruvinas aukas ant Tėvynės aukuro mūsų brangioje Lietuvoje.

Liekuosi su pagarba

St. Jurevičius

Chicago. 1953. I. 5.

Gerbaimieji,

Širdingas ačiū už nuolatos man siunčiamą KARĮ. Man, kaip nesenai padėjusiam į šalį kario rūbus, KARYS atneša daug džiaugsmo, leidžia nors mintimis bendrauti su kitais bendro likimo draugais. Likimas taip lėmė, kad man teko ilgai nešioti kario uniformą. Paskutinius penkeris metus buvau prancūzų svetimšalių legijone. Nors ir ilgai teko tarnauti svetimiems, kovoti po svetima vėliava, bet savos lietuviškos kariuomenės dvasios nesu pamiršęs...

Kalėdų švenčių ir Naujųjų Metų proga širdingai sveikinu Jus ir linkiu geriausios sekmės, dirbant kilnių tautinės minties galvinimo darbą!

Jums dėkingas

St. Radavičius

Reutlingen, Vokietija,
1952 m. gruodis.

priedo. Tatai reiškia, jog šiais metais ir KARIO kelias lengvės ir jis pats galės didėti, gerėti.

Labiau pasitūrinčiųjų, kokiems ir yra JAV ir Kanadoje gyvenę skaitytojai, parama KARIUI bus reikalinga ir ateityje, nes daug egzempliorių siunčiama į Vokietiją karo invalidams, ligoniams, į Indo Kiniją ir Afriką legionieriams, kurie nėra pajėgūs atsisteisti. Nuo šiol susidariusi aukų fondą ir numatome naudoti nepajėgiančių atsisteisti prenumeratos skoloms dengti.

Praeity metų pabaigoj ir šiais metais KARIUI aukojusiųjų sąrašas yra sekantis:

/A3c Ed. Slakaitis, JAV karys \$10.00	
V. Kielienė iš Worcester, Mass.	6.00
Vyt. Petrauskas iš Chicagos	6.00
A/3c J. K. Vyšniauskas, JAV karys	6.00
J. Jackūnas iš Kanados	4.00
J. Sirgedas iš Brooklyno	4.00
K. Kazimierėnas - Balčiūnas iš Venezuelos	2.00
J. Gradinskas iš Chicagos	2.00
M. Reklaitis iš Chicagos	2.00
A. Sajauskas iš Baltimorės	2.00
K. Ališauskas iš Chicagos	1.00
J. Asevičius iš Clevelando	1.00
St. Astrauskas iš Clevelando	1.00
K. Černius iš Chicagos	1.00
Pr. Dapkus iš Westfield, Mass.	1.00
Pov. Grigalaukas iš Lewiston, Maine	1.00
St. Jurevičius iš Chicagos	1.00
M. Karaša iš Baltimorės	1.00
St. Malinauskas iš Detroito	1.00
L. Pabrėža iš Chicagos	1.00
A. Padveiskis iš E. St. Louis, Ill.	1.00
P. Pečenkis iš Elizabeth, N. J.	1.00
K. Petrauskas iš Waterbury	1.00
K. Ramonas iš Westfield, Mass.	1.00
J. Remeikis iš Kanados	1.00
A. Senikas iš Great Neck	1.00
J. Šepetys iš Detroit	1.00
A. Šaltonas iš Anglijos per atstovą	10 šilingų
J. Sisas iš Brocktono	1.00
J. Vaičjurgis iš Bostono	1.00
St. Vaškys iš Brooklyno	1.00
Ig. Venckūnas iš Baltimorės	1.00
V. Vintartas iš Chicagos	1.00

Visiems aukojusiems ir būsimiems aukotojams yra nuoširdžiai dėkingas

K A R Y S,

680 Bushwick Ave.,
Brooklyn 21, N. Y.

TAUPYKITE PER PAŠTĄ. SAUGU IR PATOGU. MES APMOKAME PAŠTO IŠLAIDAS.

LIBERTY FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

Philadelphia, Pa.
235 NORTH BROAD STREET
(Temporary Address)

New Building Under Construction
at 202-04 North Broad Street
STATEMENT OF CONDITION
AS OF DECEMBER 31, 1951

ASSETS	
First Mortgage Loans	\$8,316,834
Improvement Loans	25,543
Loans on Savings Accounts	82,997
Federal Home Loan Bank Stock	175,000
Cash on Hand and in Banks	1,112,033
Office Building and Equipment	166,666
Parking Lot — 1415 Race Street	22,723
Deferred Charges and Other Assets	15,791
TOTAL	\$9,917,587

LIABILITIES	
Members' Share Accounts	\$8,428,470
Advances—	
Federal Home Loan Bank	850,000
Loans in Process	55,431
Other Liabilities	10,311
Employees' Retirement Reserve	22,077
Other Specific Reserves	3,520
General Reserves	\$295,500
Surplus	252,278
TOTAL	\$9,917,587

CHARLES S. CHELEDEN, President

ŠI LIETUVIŠKA ĮSTAIGA — SAUGIAUSIA VIETA JŪSŲ INDELIAMS.

KARIO atstovas Brazilijoje yra:

MELDUTIS LAUPINAITIS,

Caixa Postal, 118

Sao Paulo, Brazil

Prenumeratos atsisteisimo ir kitais žurnalo reikalais prašoma kreiptis į jį.

ISIGYKITE VERTINGUS "LIETUVIŲ DIENŲ" LEIDINIUS

"Lietuvių Tautos Kelias", prof. M. Biržiška, I tomas \$3.00
"Varpai Skamba", St. Būdavo apysaka \$2.50
"Žemė", poezijos antologija \$4.00
"Lietuvių Tautos Kelias", M. Biržiška, II tomas (spaudoje).
"Žinomieji Lietuviai", JAV pasižymėjusių lietuvių biografinis vardynas (spaudoje).

Knygos gaunamos "Kario" redakcijoje, spaudos kioskuose ir leidykloje: "Lietuvių Diena", 9204 S. Broadway, Los Angeles 3, Calif.

**K A R Y S
VISŲ LIETUVIŲ
ZURNALAS**

"LIETUVIŲ DIENOS"

"Lietuvių Dienų" sausio numeryje telpa virš keturiasdešimt puošnių, didelių ir aktualių nuotraukų iš pasaulio lietuvių gyvenimo. Parašai po visomis nuotraukomis duodami abiem kalbomis; įdomus ir angliškasis skyrius. Šiame numeryje rašo: prof. J. Brazaitis, Vysk. V. Brizgys, Dr. B. Nemickas, prof. V. Krėvė-Mickevičius, prof. Dr. J. B. Končius, J. Mikuckis ir kiti. Metinė prenumerata \$4.00. Susipažinimui siunčiamas vienas numeris nemokamai. Rašykite: "Lietuvių Dienos", 9204 S. Broadway, Los Angeles 3, Calif.

Niekuomet nevėlu išsirašyti daugelio mėgiamą iliustruotą K A R I O žurnalą! Gausite ir pirmuosius šių metų numerius.

K A R Y S — tautinės, krikščioniškos dvasios sparnuotas žodis, tai visų laikų lietuvių karių gyvenimo, kovų ir darbo tikrasis veidrodis; tai mūsų tradicinis vieningos kovos organas su visais Lietuvos priešais nuo 1919 metų.

K A R Y S — visiems mūsų kariams JAV armijoje! Žūtbutinės kovos akivaizdoje — šiandien visi esame Lietuvos laisvės kariai.

Prenumerata (4 dol.) ar jos dalį kviečiame siųsti: K A R Y S, 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y.

Winter Garden Tavern, Inc.

Puikus baras, restoranas ir didelė salė susirinkimams, vestuvėms ir kitokiems sociališkiems pobūviams

SAVININKAS

VYTAUTAS BELECKAS

1883 Madison Street, Brooklyn 27, N. Y.
(Prie Forest Ave. stoties) (Ridgewood)

Tel.: EV 2-9586

VISI KVIEČIAMI ATILANKYTI

TURIZMO IR APDRAUDOS BIURAS

Plečiant ir tobulinant biznį buvo reikalinga persikelti į didesnes ir patogesnes patalpas (skersai gatvę), kad savo klientams patarnavus:

**Turizmo — Kelionių,
Įvairiausių Apdraudos,
Nuosavybių Pirkimo ir Pardavimo,
Biznio Knygų Vedimo,
Taksų (Income Tax) Paruošimas,
P pinigų Persiuntimo ir Skolinimo,
Imigracijos ir Pilietybės,
Notarinių Dokumentų Tvirtinimo,
Vertimų ir įvairiausių kitais reikalais.**
KNYGYNAS — LAIKRAŠČIAI IR KNYGOS
Visuose šiuose reikaluose jums greitai ir maloniai patarnaus broliai

ALBINAS IR KAZYS TREČIOKAI
315 WALNUT STREET, NEWARK 5, N. J.

Kampas Adams St. Tel. Market 2-4867

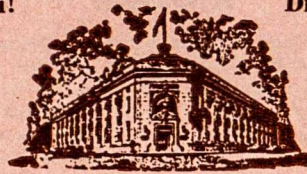
Patogus privažiavimas autobusu

(Autobusas Nr. 4 sustoja prie durų)

Darbo valandos: nuo 9 val. ryto iki 6 val. vak.
Sėkmadieniais ir šventadieniais nuo 12 iki 1 v. dieną. Kitokiu laiku pagal atskirą susitarimą.
Ateikite ir Įsitikinkite!

Apsžiūrėk ir
Taupyk
Saugiai!

Standard Moka
Aukštesnį
Dividendą!

STANDARD FEDERAL
yra stipriausia taupymo įstaiga Amerikoje
TURTA ..... virš \$31.000.000
ATSARGOS FONDAS " \$ 3.000.000

STANDART FEDERAL SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO
4192 Archer Avenue, Kampas Sacramento Ave.
Telefonas: Virginia 7-1141

JUSTIN MACKIEWICH, prezidentas
Įstaigos valandos: Kasdien nuo 9-tos ryto iki
4 val. po pietų, Ketvirtadieniais
nuo 9-tos val. ryto iki
8 val. vakaro, Trečiadieniais
visai neatidaroma.

BŪSI LINKSMAS IR SVEIKAS

jei išsirašysi **PELĖDĄ** 1953 metams. Ten kur
nesilanko Pelėda vizituoja daktarai ir graboriai.
PELĖDOJE

atsispindi visas politinis, kultūrinis ir ekonominis
gyvenimas kaip kreivame veidrodyje.
Pelėda išeina kiekvieną mėnesį, 28 psl. Pelėdos
prenumerata metams tik \$4.00, pusei metų \$2.50.
ADRESAS:

PELĖDA 3153 So. Halsted St., Chicago 8, Ill.

Skaitykite ir platinkite

“TĖVŲ KELIĄ”!

Venecuelos lietuvių mėnesinis žurnalas
Rašyti: Revista Catolica Para Lituanos,
Aportado 369,
CARACAS—VENEZUELA

LIETUVIŲ DIENOS

**MODERNIŠKAS ILIUSTRUOTAS
MAGAZINAS**

Kiekvienas lietuvis turėtų jį skaityti.
Metinė pren. \$4.00. Adresas:

9204 S. Broadway, L. A. 3. Calif.

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

yra bendruomeninis visų Kanados lietuvių
laikraštis, nežiūrint jų politinių, religinių
ir kitokių nusistatymų, todėl ypač bran-
gina visų lietuvių talką, nes tikta bendro-
mis jėgomis galima pasiekti visiems rū-
pimų ir brangių tikslų.

NEPR. LIETUVOS kaina metams \$4.—
7722 George St., Montreal 32, P. Q. Canada

Planingas taupymas moka gerus dividendus

Kiekvienas žmogus turėtų atliekamam nuo pragyvenimo pinigus taupyti kas savaitę. Taupyti reikia: senatvei, vaikų mokslui, įsigijimui namo, automobilio, atostogoms, vestuvėms, krikštynoms ir kitiems reikalams. Kas turi susitaupęs pinigų, tas jaučiasi saugesnis ir laimingesnis. Pradėk taupyti šiandien.

MUTUAL FEDERAL SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION

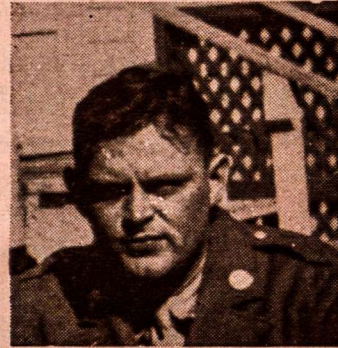
Chartered and Supervised by the United States Government

2202 W. Cermak Rd., Chicago 8, Illinois
Tel. Virginia 7-7747

JOHN J. KAZANAUSKAS, Pres.

JONAS BUDRIKAS

Jaukus lietuviškas restoranas ir valgykla, biliardas ir stalo tenisas. Įvairūs gėrimai, šalti ir šilti užkandžiai. Tremtinių mėgstamiausia vieta. Erdvi salė įvairiems parengimams.

1442 SO. 49-TH CT., CICERO 50, ILL.
TEL. TOWNHALL 3-9472

ALBINAS BENIULIS ATLEKA PERKRAUSTYMUS ir įvairių daiktų pervežimus.

Taip pat persiunčiame į užsienį įvairaus maisto pakietėlius.

Kreiptis:

2554 SO. HALSTED ST. CHICAGO, ILL.
Tel. DANUBE 6-3245

MARGUTIS

SENIAUSIAS IR GAUSIAI ILLUSTRUOTAS
LIETUVISKOS MINTIES ŽURNALAS
MARGUTIS įsteigtas komp. A. Vanagaičio
Prenumeratos kaina metams \$3.00
Susipažinimui siunčiamas dovanai
6755 S. Western Ave., Chicago 36, Ill.

Antanas M. Phillips

L Aidotuvijų Direktorius

3307 S. LITUANICA AVE., Chicago, Ill.
Tel. YAARDS 7-3401

LIŪDESIO VALANDOJ
šaukite:

MAŽEIKA & EVANS Laidotuvijų Direktoriai

5845 So. Western Ave. Chicago, Ill.
REpublic 7-8600—7-8601

Air Conditioned koplyčia • Automobiliams vieta
Tiems, kurie gyvena kitose miesto dalyse,
gausime koplyčią arčiau jūsų namų.

Laidotuvijų Direktorius

6812 SO. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL.
Telefonas Grovehill 6-0142

1410 CO. 50th AVE., CICERO, ILL.
Telefonas TownHall 3-2109

Koplyčios visoje miesto dalyse

ANTHONY B. PETKUS

LIETUVIŲ AUDITORIJA

Populiariausia Chicagos lietuvių parengimų ir užėigos vieta, administruojama: J. Akelio, ir J. Malioriaus. Čia yra didžioji salė koncertams - baliams ir dvi mažesnės salės susirinkimams, šeimyniniams ir kt. parengimams. Viena mažųjų svetainių naujai išdekoruota lietuviškam stiliuje dail. Vl. Vijeikio. Čia šeštadieniais ir sekmadieniais prie jausios muzikos galima puikiai praleisti vakarus pas savuosius.

3133 SO. HALSTED ST., CHICAGO, ILL.

Telefonas Victory 2-6172